Cornelia Frey: Volksmord an der Drau – prednatis iz Neues Forum (str. 2)

naš tednik

LETO XXVIII — Številka 13 25. marca 1976 Cena 4.— šil. P. b. b.

Erscheinungsort Klagenfurt. — Verlagspostamt 9020 Klagenfurt

Pridite na

DEMONSTRACIJO

SOLIDARNOSTNEGA KOMITEJA

proti ljudskemu štetju posebne vrste – za izpolnitev člena 7

v petek, 9. aprila 1976

Zbrali se bomo: **PRED CELOVŠKIM GLAVNIM KOLODVOROM OB 17.30**
Odhod: **OKROG 18. URE**
Zaključna manifestacija: **STARI TRG, ZAHODNI DEL**

Pogovor o zakonskem osnutku

Koroški Slovenci smo vedno pripravljeni na resna pogajanja z avstrijsko vlado. To dejstvo so v četrtek preteklega tedna ponovno potrdili predstavniki koroških Slovencev pri razgovorih z izvedenci treh v parlamentu zastopanih strank pod vodstvom sekcijskega šefa dr. Pahra.

Zastopniki Slovencev Filip Warasch ter Karel Smolle za NSKS in dr. Franci Zwitter in dipl. inž. Feliks Wieser za ZSO so uvodoma naglasili, da k predmetnemu osnutku zakona o narodnih skupnostih (pospeševalni zakon) ne morejo zavzeti nobenega podrobnega stališča ter da ga morajo v celoti odkloniti, ker poskuša revidirati državno pogodbo in onemogočiti sedanje manjšinsko vodstvo ter ga izločiti iz družbenega dogajanja Koroške. Navsezadnje pa za-

(Dalje na 8. strani)

Resolucija, sprejeta na protestnem zboru

Odborniki in krajevni zaupniki vseh narodnih organizacij koroških Slovencev, zbrani na protestnem zboru dne 21. 3. 1976 v Celovcu, odločno protestirajo proti nameravanemu ugotavljanju manjšine in reševanju odprtih vprašanj na osnovi številčne moči slovenske narodne skupnosti.

Tako nameravano ugotavljanje in zlasti način reševanja člena 7, kakor je predvideno v osnutku tako imenovanega zakona o narodnih skupnostih pomenita poskus revizije državne pogodbe, na katero koroški Slovenci nikdar ne bomo pristali.

Z vso ostrino odklanjamo poskus, da bi mednarodni dokument, ki slovenski in hrvaški narodni skupnosti v Avstriji zagotavlja pravico in zaščito njunega obstoja in nadaljnjega razvoja, izdolbli in nadomestili z zakonom deklarativnih manjšinskozaščitnih določb brez zakonite notranje državne in mednarodno-pravne sankcije.

Koroški Slovenci se bomo zato proti tem naklepom odločno branili in se zavzeli za to, da jih preprečimo.

Načela in pravice, ki jih vsebuje člen 7 državne pogodbe, so za nas neodslovljiva in bi njihova samovoljna revizija nujno dovedla do še hujše zaostritve političnega vzdušja in stanja v deželi in do nevarne eskalacije nacionalnih emocij. Odgovornost za tak razvoj bi nosili tisti pristojni činitelji, ki že dvajset let zavlačujejo rešitev člena 7 in surovo prezirajo vse konstruktivne predloge prizadete narodne skupnosti za rešitev njenih življenjskih teženj.

Koroški Slovenci po svojih predstavnikih, zbranih na protestnem zboru, ponovno poudarjamo in izjavljamo svojo pripravljenost, da konstruktivno sodelujemo pri rešitvi naših življenjskih vprašanj. Naša in nobena narodna skupnost pa nikdar ne more pristati na rešitve, ki ne zagotavljajo njenega obstoja ter ne upoštevajo njenega življenjskega prostora in njenega avtohtonega bivališča, marveč poskušajo proti določilom državne pogodbe potom ugotavljanja narodni skupnosti bistveno okrniti z njenim doprinosom v antifašistični koaliciji priborjene in v mednarodnem dokumentu zagotovljene pravice in zožiti njen življenjski in naselitveni prostor na postranske in odrinjene rezervate.

Koroški Slovenci nad 1500 let živimo na Koroškem in hočemo v svoji domovini živeti kot enakopravni med enakopravnimi!

SOLIDARNOSTNI KOMITE ZA PRAVICE KOROŠKIH SLOVENCEV
SOLIDARITÄTSKOMITEE FÜR DIE RECHTE DER KÄRNTNER SLOWENEN

Proti „ljudskemu štetju posebne vrste" - za izpolnitev člena 7!

Letos so se konec februarja vrhovi treh političnih strank, zastopanih v našem parlamentu, zedinili, da nas bodo „prešteli na poseben način" (to pomeni: ugotavljanje manjšine). S tem so dokončno popustili davni želji tistih političnih sil, ki jim je naša narodna skupnost trn v peti.

Popustili so tem silam,

- četudi je takšno „štetje posebne vrste" odločno odklonila široka avstrijska demokratična javnost, tako organizacije kakor tudi osebnosti najrazličnejših političnih in svetovnonazorskih smeri in
- četudi so koroške slovenske organizacije povedale, da koroški Slovenci pri takem ugotavljanju manjšine ne bodo sodelovali.

Solidarnostni komite za pravice koroških Slovencev, v katerem so se združile organizacije in osebnosti različnih svetovnonazorskih in političnih smeri obeh deželnih jezikov, to „štetje posebne vrste" odločno odklanja,

- ker nasprotuje duhu in vsebini sedmega člena Avstrijske državne pogodbe iz l. 1955, kjer pravice narodnih manjšin niso vezane na njihovo številčno moč,
- ker takšno ugotavljanje nasprotuje mednarodnim navadam in demokratični ureditvi manjšinskih vprašanj,
- ker avstrijska vlada in pristojne oblasti prav dobro vedo, kje na Koroškem Slovenci živijo, drugače vendar tudi l. 1945 ne bi bili vedeli, v katerih šolskih okoliših je treba uveljaviti šolsko odredbo o dvojezičnem pouku,
- ker bi načrtovano ugotavljanje manjšin, ki ga po novem zakonskem osnutku vsak čas lahko izvedejo tajno ali javno, sporazumevanju obeh narodov na Koroškem in Gradiščanskem prizadejalo hudo silo in škodo,
- ker bi se s tem ugotavljanjem manjšin razvneli nacionalni spori in bi se razpasla narodnostna mržnja v neštetih krajih južne Koroške,
- ker bi to ugotavljanje zaobjelo samo tiste slovenske rojake, ki kljub nacionalističnemu pritisku doslej še niso klecnili in se svojemu narodu še niso odtujili,
- ker bi po vsem tem tako ugotavljanje tiste osebe, ki se priznavajo za Slovence, še dodatno v nič devalo,
- ker bi bilo nepravično in manjšinama sovražno, ako bi ju za izpolnitev njunih pravic preštevali celih dvajset let po podpisu Državne pogodbe.

Zato protestiramo proti načrtovanemu ugotavljanju manjšine in prosimo tudi vas, da jasno in odločno odklonite to „štetje posebne vrste".

Mogočna manifestacija proti preštevanju

Osrednji organizaciji sta klicali — in odzvalo se je mnogo ljudi, da protestirajo proti načrtovanem preštevanju, pa tudi proti naklepom zvezne vlade, potom zakona narodnih skupnosti (Volksgruppengesetz) odvzeti centralnim organizacijam pravico govoriti v imenu manjšine. V Veliki dvorani Doma glasbe se je zbralo nad 700 ljudi, precej ljudi pa je preko zvočnikov poslušalo izvajanja govornikov na hodnikih in tudi v srednji dvorani.

Zborovanje je otvoril in vodil nekdanji slovenski poslanec v deželnem zboru za časa 1. republike Janko Ogris st. Izrazil je svoje veselje nad tako številno udeležbo in to vrednotil kot izraz zaupanja slovenskega človeka svojemu vodstvu.

Prvi govornik je bil osrednji tajnik Narodnega sveta koroških Slovencev Filip Warasch. Obširno se je bavil z najnovejšim osnutkom zvezne vlade v zvezi z zakonom o narodnih skupnostih. Ta osnutek preprečuje vsako uporabo slovenskega materinega jezika, je karakteriziral Warasch bistvo tega osnutka. (Njegov govor prinašamo na 3. strani).

Nato se je oglasil k besedi zastopnik Solidarnostnega komiteja, asistent na celovški univerzi mag. Steingress. Predstavil je navzočim platformo solidarnostnega komiteja. Na podlagi tega papirja deluje dosedaj nad 25 organizacij. Ena najvažnejših aktivnosti solidarnostnega komiteja bo, da opozarja in aktivira koroško prebivalstvo za demonstracijo 9. aprila v Celovcu. Ta demonstracija bo v zelo ugodnem trenutku. Prvič so večinske stranke postale precej nesigurne, drugič pa solidarnostno gibanje med nemškim prebivalstvom stalno narašča. Cilj demonstracije je zbrati čim več tudi nemškogovorečih, da se prepreči ugotavljanje. Solidarnostno gibanje, ki deluje tudi že na Dunaju, mora postati široko vseavstrijsko gibanje. Ob koncu pa je mag. Steingress spomnil na besede nekdanjega zastopnika solidarnostnega komiteja iz leta 1973, dr. Hellwiga Valentina, ki je tedaj dejal v Globasnici: „Artikel

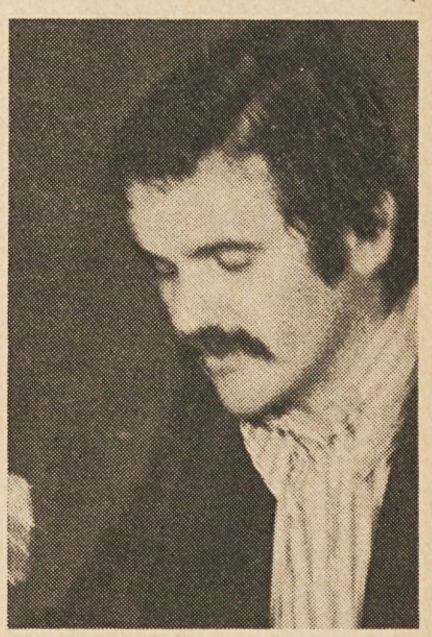

Zastopnik Solikoma Steingress

7 ist nicht nur ‚naša pravica', sondern auch ‚unser Recht'!"

Nato je spregovoril predsednik ZSO dr. Franci Zwitter. Tudi on je dejal, da so koroški Slovenci več kot pol stoletja zaupali besedam krščanskih in socialističnih politikov — z rezultatom, da danes nočejo vedeti, ali sploh še obstajamo. (Izvleček iz njegovega govora na 2. strani).

Tajnik Zveze slovenskih organizacij dipl. inž. Feliks Wieser je nato pozval vse navzoče, naj prispevajo vse, kar je v njih močeh, da bo demonstracija 9. aprila čim bolj uspešna.

Član predsedstva NSKS Karel Smolle je nato prebral resolucijo, ki so jo navzoči z močnim aplavzom potrdili.

O zborovanju so obširno poročala vsa množična občila. Poleg zastopnikov časopisja je snemalo na prireditvi tudi troje kamerateamov.

CORNELIA FREY:

PREDNATIS IZ NEUES FORUM

Volksmord an der Drau

DIE KÄRNTNER SLOWENEN VOR DEM LETZTEN AUFGEBOT

Die Kärntner Slowenen leben seit Jahrhunderten in einem deutschen Umerziehungslager. Sie müssen in ihrer Heimat umdenken, umreden, umarbeiten, umfühlen. Ihre Eindeutschung soll die „kommunistische Gefahr" abwehren und sie an den untersten Rand der „freien Marktwirtschaft" anketten.

Im Oktober 1972 montierten militärisch organisierte Deutschnationale die zweisprachigen Ortstafeln ab. Jetzt montiert die österreichische Bundesregierung den Kärntner Slowenen die Identität ab: sie sind die Juden Österreichs. Ehemalige SSler wollen sie ans Kärntner Hakenkreuz nageln, und die Regierung liefert die Nägel dazu.

Es gibt eine Sprache, in der man sich nur mehr für immer verabschieden darf: Slowenisch. Die letzten Worte, die in Österreich slowenisch geschrieben werden, sind an die Toten gerichtet — sie stehen auf den Grabsteinen der ländlichen Friedhöfe Südkärntens.

Chinesisch am Formular

Die Spitzen der drei Regierungsparteien haben die Minderheitenfeststellung beschlossen. Es wird die Feststellung einer „M i n i minderheit" sein — so wie sie sich Dr. Josef Feldner, Postbeamter und Obmann des Kärntner Heimatdienstes, schon lange wünscht. „Versprochen — gehalten" (SPÖ-Plakat 1975).

Das Stimmvieh soll auf allen vieren kriechen. Wer noch aufrecht geht, darf irgendwo in den Karawankentälern hausen — eine anthropologische Fremdenverkehrsattraktion, ein Fossil aus längst vergangener Zeit, in einem österreichischen Bantustan.

Was vor drei Jahrzehnten zur Vernichtung von Millionen geführt hat, wuchert weiter — diesmal unter demokratischem Gewand. Man braucht Menschen nicht mehr zu erschießen, um sie auszurotten, man zählt sie einfach ... weg. Die Mehrheit will es ja.

Nur die Minderheit will nicht. „Ma soll uns net zöhln! Wenn i an Bettler seh, i werd eam geben, was i kann. I schreib den Behörden ‚Chinesisch' ins Formular. So a Minderheitenfeststellung darf do in an Rechtsstaat nit sein. Nirgends steht im Staatsvertrag, es miaßn 5, 10 oder 20 sein, daß ma ihna a slowenische Ortstofeln einistöllt. In Kärnten hama no ganz andere Sozialisten als wie in Wien draußen! ‚I wor a hochgradiger Hitlerjunge', hot der Wagner gsogt. Aus is mit unsere Sympathien für ihn. Und mit dem a no prahlen und wahlwerben!" (ein Fleischhauer aus Globasnitz).

Wählerstimmen sind der SPÖ teurer als Grundsatztreue. Denn ihre Hauptaufgabe ist es, „die Mehrheit zu behalten und die Wahlen zu gewinnen. Und das ist in Kärnten mit einer antifaschistischen Politik nicht möglich. In vielen Orten sind die ehemaligen Nationalsozialisten fast geschlossen zu uns gekommen. Auf die müssen wir Rücksicht nehmen — auch wenn sie sich innerlich fast kaum geändert haben" (so ein Kärntner SPÖ-Funktionär zu Josef Hindels, Vorstandsmitglied der Sozialistischen Widerstandskämpfer). Die Anbiederung an die Deutschnationalen ist den Parteien wichtiger als die Erfüllung irgendeines Artikels in irgendeinem Staatsvertrag. Der Heimatdienst und seine deutschvölkischen Stoßtrupps haben das Kommando über die Kärntner Politik übernommen. Die Staatsspitzen haben sich der Drohung des Organisationsleiters des Heimatdienstes, Ingenieur Franz Stourac, gebeugt: Sollten ohne vorangehende Minderheitenfeststellung neuerlich zweisprachige Ortstafeln aufgestellt werden, würde man sie wieder ausreißen.

Vor den Multis den Strich

Kärnten: das ist „große landschaftliche Schönheit", die sich um einen Spottpreis ans ausländische Kapital schmeißt. Kärntens ausgeschnittene Dirndln werben fürs Heimatland. Der Kärntner Mittelstand, Beamte, Angestellte, Bauern, Wirtschaftstreibende gehen vor dem EG-Kapital auf den Strich. Die Landesregierung macht den Zuhälter — mit subventionierter Bodenbeschaffung, Förderung von Hallenbauten, Finanzierungshilfen, steuerlichen Begünstigungen. Exportförderungskrediten usw.

Rassenreine Elite

Das Kärntner Wirtschaftswunder ist zur Schaffung einer rassenreinen Elite da. Untermenschen sind wirtschaftlich rentabel. Man schafft wenig Arbeitsplätze und macht sie auf niedrigstem Lohnniveau gefügig. Die Slowenen sind die Ärmsten dieses Bundeslandes. Einmal haben sie sich gewehrt — im Partisanenkampf zu Ende des Zweiten Weltkriegs. Sollen sie es jetzt ein zweites Mal versuchen?

Um dieser Möglichkeit vorzubeugen, erteilt der Kärntner Heimatdienst am Benediktinerplatz 10 seinen Kameradschaftsbündlern, Abwehrkämpfern, Ordensträgern, Bergsteigern, Offiziersgesellschaftern, Grenzlandlehrern, Sängerbündlern und Freikorpskämpfern — paramilitärische Heimatkunde. Spenden sind erbeten an die Gewerbe- und Handelsbank, die Kärntner Landeshypothekenanstalt und die Kärntner Sparkasse, Kennwort: „Es gibt kein Slowenisch-Kärnten" (Zitate: KHD-Organ Ruf der Heimat). Dem Heimatdienst gehören Spitzenpolitiker, Funktionäre der öffentlichen Verwaltung, der Exekutive und der Privatwirtschaft an. Also wurden die Ortstafelstürmer nicht bestraft.

Wenn der österreichische Olympiasieger Karl Schnabl (Familiensprache: Slowenisch) bei seiner Rückkehr in seinen Heimatort Achomitz/Zahomec vom Obmann des lokalen Sportvereines Doktor Wiegele in slowenischer Sprache begrüßt wird, hat der Heimatdienst bereits seine Pfuirufer zur Stelle — und das Fernsehen schaltet Kamera und Ton ab. Wer im internationalen Hotel Musil in Klagenfurt auf Slowenisch telefoniert, wird von der Reception aufgefordert, Deutsch zu sprechen. Dagegen kann sich kein Slowene wehren, denn „die Polizei ist nicht unser Freund" (Hofrat Dr. Josef Tischler, Obmann des Rates der Kärntner Slowenen). Wer im erwähnten Hotel nach einer slowenischen Bezeichnung fragt, wird entrüstet nach hintenunten verwiesen: „Mir scheint, wir haben da so ein Stubenmädchen, die spricht diese Sprache."

Pendler ohne Gnade

Täglich pendeln 13.440 Arbeiter aus dem slowenischsprachigen Teil Kärntens nach Klagenfurt, rund 6000 aus dem deutschsprachigen Teil.

Aus ihrer Gemeinde Bleiburg müssen von 1769 unselbständig Berufstätigen 803 auspendeln. Von diesen arbeiten allein in Klagenfurt 307.

Der Pendelzwang fördert die Assimilierung. Da die kommunalen Bedürfnisse bei der Entwicklung Kärntens wenig Rolle spielen, muß z. B. im Bezirk Völkermarkt fast die Hälfte der unselbständig erwerbstätigen Bevölkerung (41.2 Prozent) in den deutschen, industrialisierten Teil Kärntens pendeln. Viele, hauptsächlich männliche Facharbeiter wandern ab, emigrieren ins Ausland — 29.000 Kärntner in den Jahren von 1951 bis 1961.

Slowenen sollen nicht Kapitalisten werden

Wenn Betriebe gegründet werden, dann zuletzt im slowenischen Teil Kärntens. Von den 111 zwischen 1960 und 1972 neuerrichteten Betrieben sind nur zwölf in Südkärnten. Nur sechs von diesen berücksichtigen die Bedürfnisse der ländlichen Konsumenten. Sieben werden von ausländischem Kapital beherrscht. In sechs Betrieben produzieren die slowenischen Arbeiter nur für den Export.

Auch bei der Gewährung von Krediten steht die slowenische Bevölkerung an letzter Stelle. Wenn slowenische Bauern um Kredite zum Stall- und Wohnungsbau oder zur Tierzucht ansuchen, dann „bleiben die Gesuche liegen, bis das Geld für die Bezirke aufgebraucht ist" (Hofrat Dr. Tischler). „Zu uns do obe kimman ja vadomt wenig Sommerfrischler, mir sein ja entlegen und verschrian" (Visotschnig).

Was das Existenzminimum betrifft, ist die Minderheit eine Mehrheit. Die Bauern und Arbeiter, die in e i n e r Sprache denken, arbeiten, fühlen, reden, werden pausenlos von einer a n d e r e n bedrängt. In den engen Straßen und Fuhrwerkswegen, durch die manche seit vielen Generationen gehen, stehen deutsche Ortstafeln, deutsche Aufschriften: „Was nützen uns die slowenischen Tafeln, wenn das Volk nit lebt" (der slowenische Bauer Riedl aus Einersdorf).

In einem ländlichen Gebiet wie Völkermarkt liegt die Zahl derjenigen, die nicht einmal das Existenzminimum von 3000 Schilling verdienen, um die Hälfte höher als in einem städtischen Gebiet wie Klagenfurt (16 bzw. 10,4 Prozent im Durchschnitt der Jahre 1970/73). In Klagenfurt ist die Zahl der Spitzenverdiener (die Statistik setzt die Schwelle mit 7000 Schilling monatlich an) um die Hälfte höher als im Bezirk Völkermarkt (27,3 bzw. 17,1 Prozent 1970/73). „Der Herr war immer der Deutsche" (Hermann Velik, Bürgermeister von Zell Pfarre). „Deutsch" der Adel, „deutsch" die Städte, Märkte, Stifte, Klöster, Propsteien, „deutsch" die Verwaltung, Kultur, die höheren Schulen; deutsche Geschichte — slowenische Knechte, deutscher Profit — slowenische Arbeit. Kein einziges Mal seit dem Jahr 1000, als sich die ersten Wehrpflichtverweigerer in den Karawanken ansiedelten, gelang es der (heute noch zu 94 Prozent slowenischen) Bevölkerung von Zell, eine Gemeindejagd zu erwerben: die herrschaftlichen Forstbesitzer haben die kleinen Bauernparzellen immer derartig durchgeschnitten, daß sie nie die gesetzlich vorgeschriebene Mindestgröße erlangten, die zur Erklärung einer Gemeindejagd notwendig ist. Noch immer gehört der 72 Quadratkilometer große Forst zu zwei Dritteln den Großgrundbesitzern Maresch und Voigt. „Einen Unsrigen hat die Herrschaft nie als Förster eingesetzt. Die Leute waren trotz harter, ausgebeuteter Arbeit sehr dem Herrn untertan. Auch jetzt — jeder Förster kommt zwar mißmutig zu uns, zu die Tschuschen, aber er geht nicht gern fort, das hat er nirgends so wie hier: diese Ehren" (Bürgermeister Velik).

Nur mehr die Hälfte der Slowenen lernt Slowenisch

Der erste Lebensschrei eines Slowenen wird bereits zensuriert. Gibt ein Vater bei der Entbindungsstelle den slowenischen Namen des Neugeborenen an, so wird dies nach längeren Beschimpfungen — „Wos wolns mit an slawischen Namen, mir san do in Esterreich!" — mit einem zusätzlichen Vermerk versehen: „CIRIL, dem Wunsch des Vaters gemäß ohne Y und Doppelt L." Einmal kam der fünfjährige Ciril, der Sohn des Wirten in Globasnitz, aus dem Kindergarten und sagte: „Is nit schen, des Slowenisch, durten sogns imma, ma soll Daitsch reden."

Als ein Forstarbeiter bei Orsini-Rosenberg sein Kind zum zweisprachigen Unterricht anmelden wollte, drohte ihm der Förster mit der Entlassung. Slowenisch wird unterrichtet, wenn die deutschsprachigen Kinder turnen oder bereits heimgegangen sind. Dann versäumen die slowenischen Kinder den Autobus. Sogar zum Religionsunterricht in slowenischer Sprache müssen sie sich extra anmelden: „Wie schreibt doch das Ordinariat so schen, ‚die Grundbegriffe des Glaubens in daitscher Sprahe lernen': da is das Wort ‚Gleihheit, Briderlihheit' scho a Phras" (ein Wirt aus Globasnitz). Sein älterer Bub geht ins slowenische Gymnasium in Klagenfurt: manche Gäste sagen mitleidig zum Vater: „Is' net schod um Ihren Buam?"

Im Schuljahr 1948/49 lernten noch 15.942 Pflichtschüler beide Sprachen — im Schuljahr 1972/73 nur mehr 1832. Wenn man den Zahlen der staatlichen Schulstatistik glauben kann, dann waren 1948/49 von den erwähnten „zweisprachigen" Pflichtschülern 6733 Slowenenkinder (= 42,2 Prozent) und 9209 aus Deutsch sprechenden Familien (= 57,8 Prozent), mit anderen Worten: damals hatten noch im wesentlichen alle Slowenenkinder zweisprachigen Elementarunterricht, zusammen mit ebensoviel Deutsch sprechenden Kindern. 1960/61 hingegen lernten praktisch keine Deutsch sprechenden Kinder mehr Slowenisch, und von den slowenischen Kindern bekam nur mehr die Hälfte, genauer 58,7 Prozent (von 3362 slowenischsprachigen Kindern nur 1957) zweisprachigen Unterricht.

Landeshauptmann Ferdinand Wedenig (SPÖ) hatte mit einem Erlaß vom 22. September 1958 den obligatorischen Slowenischunterricht aufgehoben. „Die Unruhe unter der Elternschaft des gemischtsprachigen Gebietes" sollte beruhigt werden. Die Unruhe — das war der Kärntner Heimatdienst. Er machte den Staat zu seinem Exekutionsorgan.

Mit der Reform der Volksschulstandorte, die der Gemeindezusammenlegung auf dem Fuße folgt, soll mehr als die Hälfte aufgelöst und in rein deutschsprachige Schulen integriert werden — besonders natürlich die Schulen, in denen verhältnismäßig viele Kinder Slowenisch lernen. Volksschulen, die weniger als 110 Schüler fassen, sollen von „deutschen" verschluckt werden. Sogar die Volksschule St. Primus im Jauntal/Št. Primož v Podjuni steht auf der Abschußliste — obwohl sie gerade 110 Schüler zählt! Auch die Kinder von Zell-Winkel, Kömmel und Leppen (Sele-Kot, Komelj, Lepena) sollen nicht unter sich bleiben. Obwohl hier alle Kinder Slowenisch sprechen, werden sie in den neuen Schulen in der Minderzahl sein — zum Wegstreichen.

„Amtssprache Deutsch!"

Der Staatsvertrag erklärte Slowenisch als Amtssprache „in den Verwaltungs- und Gerichtsbezirken Kärntens, des Burgenlandes und der Steiermark mit slowenischer, kroatischer oder gemischter Bevölkerung" (Artikel 7, Absatz 3). Dem österreichischen Parlament reichten drei: Bleiburg, Eisenkappel, Ferlach (Pliberk, Železna Kapla, Borovlje). Dort können die Richter und Beamten nicht genug Slowenisch, um in dieser Sprache zu amtieren. Einen Dolmetscher können sich aber die wenigsten Slowenen leisten.

Verlangt ein Zeuge eine slowenische Gerichtsladung, wird ihm mit Zwangseinweisung gedroht. Ein slowenisch adressierter Brief ist „nicht zustellbar: Amtssprache Deutsch". Slowenische Arbeitsgesuche bleiben unbeantwortet.

Was vor 30 Jahren in den Abgrund geführt hat, zündelt wieder: in Kärntner Institutionen, Parteien, Wirtschaftszentren. Der Deutschnationalismus wuchert weiter. In den dreißiger Jahren schufen die faschistischen Massenbewegungen das stereotype Feinbild: Ju-

(Dalje na 5. strani)

Dr. Zwitter: kakor Krpan zavedati se lastne moči!

Uvodoma je predsednik ZSO označil številno udeležbo na protestnemu zborovanju kot znak povezanosti osrednjih organizacij s pripadniki slovenske narodne skupnosti na podeželju in kot jasno odpoved tistim krogom, ki so vedno skušali in skušajo poudariti, češ da osrednji organizaciji nimata legitimacije govoriti v imenu slovenske narodne skupnosti.

Glede troedinosti v parlamentu zastopanih strank glede preštevanja posebne vrste je dejal dr. Zwitter dobesedno: „Ne, gospodje, tako ne gre reševati naših življenjskih vprašanj, in če jih kdo misli na ta način reševati — potem brez nas, potem le s silo, ki nujno izzove protisilo: to je pokazal Južni Tirol, in to je primer v Cipru, pri Baskih in številnih narodnostnih gibanjih! — Koroški Slovenci takega razvoja nikdar nismo želeli in ga ne želimo. Najboljši dokaz za to je, da že več kot 20 let — ne, več kot 50 let čakamo potrpežljivo na pravice, ki nam gredo, da smo več kot pol stoletja verovali obljubam in zaupali besedam krščanskih in socialističnih politikov — z rezultatom, da danes, po tisoč letih skupnega bivanja na Koroškem baje ne vedo, kje živimo in ustvarjamo, in ali sploh še obstajamo! (...) Toda če nujno hočejo dokaz naše eksistence, jo bomo dokazali, kakor smo jo dokazali v najtežjem času zgodovine, ko so nas hoteli ne le statistično, ampak tudi fizično zbrisati z domače zemlje! — Stojimo pred podobnim poskusom statistične likvidacije — etnocida, kakor to pravilno označuje znani manjšinski ekspert dr. Veiter!"

Glede mnogohvaljenega zakonskega osnutka za zakon o narodnih skupnostih je dejal dr. Zwitter: „Predmetni zakonski osnutek meri očitno na to, da bi odvzel narodnim organizacijam, ki se od podpisa državne pogodbe zavzemajo za njeno izpolnitev in za pravice narodne skupnosti, pravico predstavništva in bi jih sploh izločil ter nadomestil z dekretiranimi, bolj poslušnimi in ubogljivimi sosveti narodnih skupnosti. Proti takemu brutalnemu kršenju demokratičnih načel odločno in z vso ostrino protestiramo!" — V ostalem pa osnutek ne predvideva nobenih sankcij za izpolnjevanje določil in nobenega jamstva za zagotovljeno ohranitev in varstvo obstoja narodne skupnosti. — Predsednik ZSO: „Deklarativnih izjav in zagotovil imamo že dovolj in jim nočemo več nasedati!"

Govornik je nato omenil pogovor strokovnjakov 18. marca letos na Dunaju in ga označil s priliko takole: „Tako smo stali dne 18. marca točno pred isto odločitvijo kakor 18. marca 1959-ega leta, ko so nas prav tako en dan pred sklepom in sprejetjem zakona klicali na posvet, da bi lahko pozneje trdili, da je vendar manjšina obdelovala že pri osnutku." Dr. Franci Zwitter je nato poudaril ponovno pripravljenost za resnična pogajanja za uresničitev člena 7, pač pa bodo koroški Slovenci izrekli svoj odločni „ne" vsakemu poskusu revizije državne pogodbe. — Predsednik ZSO: „In če odgovorni činitelji podobno kot minister Gregor ne bodo pokazali potrebnega razumevanja in nas potisnili ob zid, nam pač ne preostane nič drugega, kakor da se kot Martin Krpan zavemo svoje lastne moči!"

Če bodo rešitev manjšinskega vprašanja hoteli izvesti preko ugotavljanja manjšine in tako imenovanega zakona o narodnih skupnostih, se bodo koroški Slovenci uprli in v slučaju takega prisilnega štetja njegovi rezultati ne bodo uporabni, je dejal govornik ob koncu.

Filip Warasch: 1000-letnice ne moremo praznovati!

Še nekaj mesecev, in uradna Koroška bo praznovala 1000-letnico obstoja naše dežele, ki je tudi domovina koroških Slovencev. Koroški Slovenci pa ne bomo imeli vzroka praznovati, kajti prav ista uradna Koroška nas je skupno z zveznimi vodstvi socialistične, ljudske in svobodnjaške stranke sklenila potom ugotavljanja manjšine uradno izbrisati s koroške zgodovine.

Koroški Slovenci pa imamo vso pravico do obstoja in enakopravnega razvoja na Koroškem, kajti koroški Slovenci pravice do obstoja v deželi nismo le podedovali, marveč smo si ga priborili tedaj, ko boj ni bil lahek, ker se je bilo treba aktivno upreti nacističnemu režimu. Po zlomu nacizma si koroški Slovenci nismo želeli nič bolj kot pozabiti na grozodejstva in živeti v miru. V tej želji smo pozdravili tudi avstrijsko državno pogodbo in v njej člen 7, ki jamči koroškim in štajerskim Slovencem ter gradiščanskim Hrvatom vse tiste pravice, ki so narodni skupnosti potrebne za obstoj in razvoj. **Toda že kmalu po sklepu pogodbe so začeli zastrupljati ozračje in kaliti mir na Koroškem ljudje istega kova, ki so bili leta 1938 rušitelji avstrijskih meja. Če gledamo nazaj, se nam mora zdeti, kot bi koroške deželne in avstrijske zvezne oblasti samo čakale na pojav protislovenskih organizacij; ne spominjam se nobene protislovenske zahteve šovinističnih organizacij, ki ji oblasti ne bi ugodile.** Že skoraj ne morem več verjeti samo na kapitulacijo oblasti pred protislovenskimi krogi, vedno bolj sem prepričan, da gre večinoma in vsaj na Koroškem za isti krog ljudi, ki najprej na tajnem kujejo načrte proti Slovencem, javno pa nato povedo, da se morajo ozirati pač na želje vseh Koroščev in zato ne morejo ugoditi upravičenim zahtevam koroških Slovencev. Kar se je v tem oziru dogajalo zadnjih 20 let v politiki do Slovencev na Koroškem, je bilo slepomišenje in zato je potrebno, da se izpove resnica jasno in glasno!

Prvi udarec po drugi svetovni vojni so zadali koroškim Slovencem z ukinitvijo obveznega dvojezičnega šolstva, ki ni le zagotovil slovenskim koroškim otrokom pouk in znanje slovenskega jezika, marveč bi končno tudi privedel do boljšega sporazumevanja vseh prebivalcev južne Koroške, Slovencev in Nemcev. Toda prav ta namen nacionalističnim skrajnežem ni bil po volji, ker bi s tem izgubili tisto delovno območje, ki jih danes ohranja pri življenju.

Z uzakonitvijo ugotavljanja manjšine v dveh nadaljnjih zakonih pa je bila nacionalističnim silam dana celo zakonita možnost, da rovarijo proti vsakemu ukrepu, ki jim ne bi bil po volji in ki ne bi slonel na ugotavljanju manjšine.

To, kar se dogaja danes z zakonskim predlogom o štetju posebne vrste ali z zakonom o narodnih skupnostih (kancler Kreisky ga rad imenuje: zakon o pospeševanju manjšin), je le dosledno nadaljevanje tiste poti, ki je bila začrtana s strani protislovensko in protiavstrijsko usmerjenih ekstremistov že pred sklepanjem avstrijske državne pogodbe. Toda kaj hoče zvezna vlada doseči z ugotavljanjem manjšine? Avstrijska vlada trdi, da ji ni poznano, v katerih predelih Koroške živijo koroški Slovenci in da ji ni poznana mešanost prebivalstva. Zato pravi, da je treba ugotavljati manjšino.

Državna pogodba pa nikjer ne pogojuje manjšinskih pravic od določenega števila Slovencev. Zadošča, da živijo Slovenci v raznih upravnih in sodnih okrajih Koroške. Avstrijska zvezna vlada sama nam daje dokaze, da je leta 1955 ob podpisu državne pogodbe dobro vedela, da in kje bivajo koroški Slovenci — namreč v več sto let starem naselitvenem prostoru južne Koroške. Odredba o obvezni dvojezični šoli iz leta 1945 je za to zgovoren primer.

VELESILE TUDI NISO PRILOŽILE KART O AVSTRIJSKIH MEJAH . . .

Nekateri, ki mislijo, da so zelo pametni, pravijo, da štiri velesile niso vedele za naselitveno območje Slovencev na Koroškem, ker bi v nasprotnem primeru priložile državni pogodbi karte, kot je to napravila Sovjetska zveza za območja, kjer so stale njihove naprave za pridobivanje nafte. Toda take trditve širijo samo tisti, ki hočejo vnašati zmedo med ljudi. Vedeti moramo, da velesile tudi niso priključile nobene karte o avstrijskih mejah, iz tega pa sledi, da so bile Avstriji in velesilam poznane tako meje republike Avstrije in tudi naselitveno območje koroških Slovencev.

Pred dvema tednoma so pred Organizacijo združenih narodov ponovno razpravljali o naših problemih. Avstrijski državni poslanec avstrijske ljudske stranke dr. Felix Ermacora je tokrat ugovarjal jugoslovanskemu poslaniku Boživiću. Ponovno je trdil, da je Avstrija z izjemo dvojezičnih krajevnih napisov v celoti izvedla državno pogodbo. To so zavestne napačne trditve, proti katerim moramo ostro protestirati.

1. Tako Avstrija na področju šolstva ni le bistveno poslabšala stanje, ki je vladalo leta 1955; tudi danes vodilni politiki večinskih strank javno govorijo o tem, da je treba spremeniti zakon, ki predpisuje, da morajo imeti ravnatelji dvojezičnih šol dodatni izpit iz slovenščine. To pa je ponoven poskus, poslabšati situacijo manjšine.

2. Na področju sodstva situacija ni nič boljša. Le v treh od devetih sodnih okrajev, kjer živijo Slovenci, se danes sme uporabljati slovenščina — ne kot uradni — marveč kot pomožni jezik. Vsak, ki se je kdajkoli posluževal slovenščine pri sodiščih, bo vedel povedati, da so se zanj stroški astronomsko povišali samo zato, ker je govoril slovensko.

3. Na področju uprave pa do sedaj sploh ni bilo nobene rešitve. V praksi izgleda stvar tako, da zavisi uporaba slovenščine pri občinskih uradih, okrajnih glavarstvih in ostalih zveznih in deželnih ustanovah na Koroškem od dobre volje pristojnega uradnika. To pa nasprotuje ne samo načelom enakopravnosti, marveč predvsem jasnim določilom avstrijske državne pogodbe. Kljub temu pa avstrijski zastopnik pri OZN trdi, da je Avstrija vestno izpolnila vsa določila avstrijske državne pogodbe.

Najnovejši predlog avstrijske zvezne vlade obravnava tako imenovano pospeševanje manjšine. Priznam, da ima pač vsak malce drugo mnenje o pospeševanju in da si pričakuje eden malo več, drugi pa hoče dati malo manj. **Toda to, kar si predstavljajo avstrijske večinske stranke pod pospeševanjem slovenske narodne skupnosti, moramo označiti le kot pospeševanje nasilne narodne smrti!**

ZAKONSKI OSNUTEK POMENI POSPEŠEVANJE NASILNE NARODNOSTNE SMRTI!

1. Slovenska narodna skupnost naj bi bila v bodoče izključena od vsakršnega soodločanja pri izvajanju državne pogodbe.

2. Vpeljati nameravajo v bodočo zakonodajo pojem o precejšnjem številu pripadnikov manjšine ter s tem enostransko revidirati državno pogodbo.

3. Podkopati hočejo vpliv obeh osrednjih organizacij koroških Slovencev ter jih nazadnje izriniti iz družbenega življenja, ker dajejo možnost izrazitim nasprotnikom manjšine, ljudem, ki so se zavestno odvrnili od manjšine, da soodločajo o podpori manjšine.

4. Navsezadnje pa onemogoča citirani zakonski osnutek slovenski narodni skupnosti na Koroškem nadaljnjo uporabo svojega domačega slovenskega jezika izven hiše in hleva! Osnutek npr. predvideva,

UPORABO SLOVENŠČINE JE TREBA NAJAVITI 8 DNI PREJ . . .

da je treba teden prej javiti pristojnemu uradu, da nekdo namerava uporabljati slovenščino — in izključena in prepovedana je vsaka uporaba slovenščine v odnosu do žandarmerije, carine, finančnega urada i. pd. Če smo torej do sedaj smatrali, da je dopuščena slovenščina v javnem življenju le kot pomožni jezik, potem naj bi veljalo od sedaj naprej, da sme obstati slovenščina na Koroškem le kot tolerirani tuj jezik, ki ga pač slučajno še govori peščica ljudi.

Koroški Slovenci pa se nismo slučajno naselili na Koroškem za dobo 5 ali 10 let, marveč imamo v tej deželi prav toliko življenjske pravice kot Nemci. Zato ne moremo ostro dovolj protestirati proti temu zahrbtnemu naklepu, ki nam pod plaščem „pospeševanja“ hoče vzeti še zadnje pravice, ki smo jih deležni. Ko je vladal na Koroškem, kakor tudi v ostalih avstrijskih deželah nacionalsocializem, smo se koroški Slovenci znali braniti proti nasilju. Če nas bo sedanja demokratična Avstrija hotela oropati človekovih in manjšinskih pravic, se bomo znali in morali braniti tudi danes.

Vso odgovornost za nadaljnji razvoj na Koroškem bodo zato nosili politiki, ki iz oportunizma pozabljajo na načela in lahkomiselno zaigravajo enotnost Koroške, enotnost Slovencev in Nemcev.

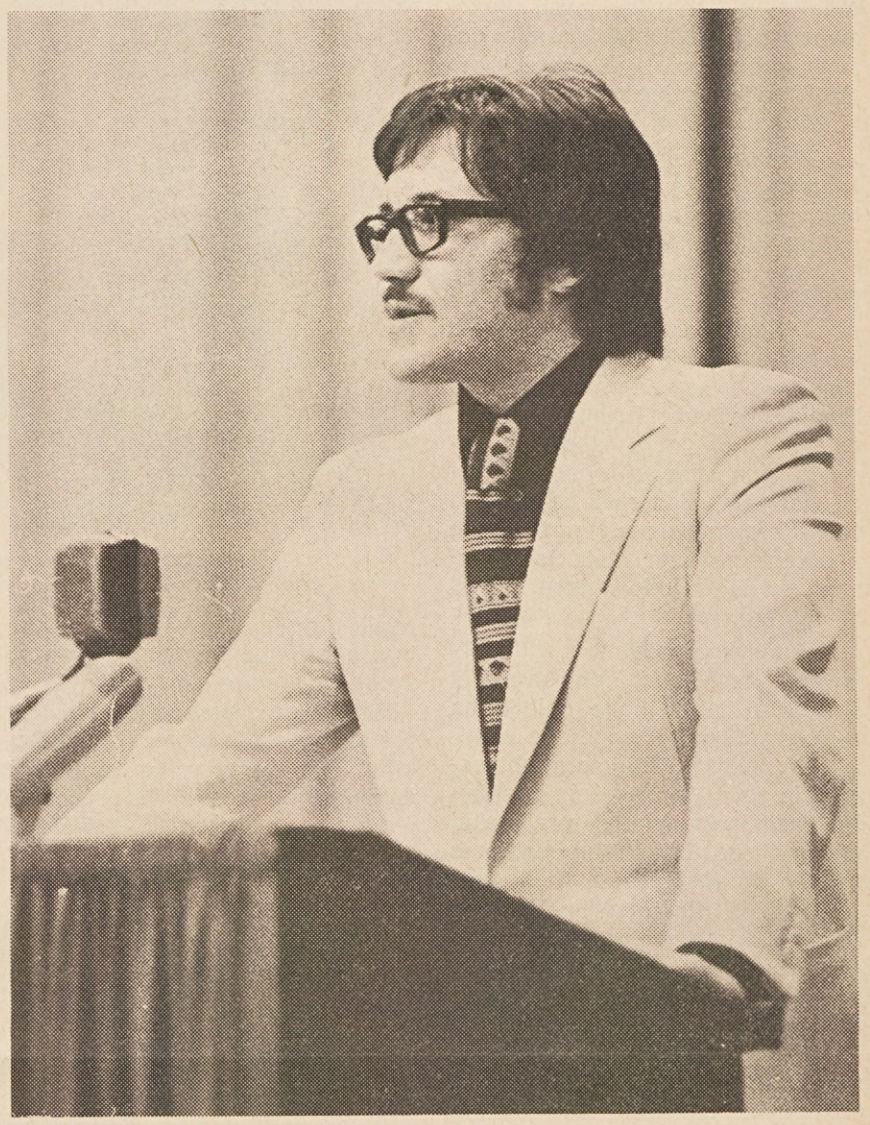

VELIKA SRAMOTA

Kako je zapisal znani profesor politologije Pelinka iz Innsbrucka: Ugotavljanje manjšine, preštevanje manjšine, ljudsko štetje, to je **velika sramota za Avstrijo.** To je **sramota za SPÖ,** kajti ta stranka, ki bi morala biti internacionalistična stranka, izdaja na Koroškem svojo tradicijo. Toleranco namreč pogojuje od števila tistih, ki jih hoče tolerirati. Poleg tega ima socialistična stranka danes vse značilnosti nemško-nacionalistične stranke. To je tudi **sramota za ÖVP.** Stranka, ki je bila nekoč ponosna, da je avstrijska in ne velikonemška, danes tekmuje s socialisti in svobodnjaki, kdo bi bil bolj nemško-nacionalen in kdo je pripravljen vzeti Slovencem še več pravic. In navsezadnje je to **velika sramota za vso republiko Avstrijo,** ki se rada pobaha, da je pravna in demokratična država.

Ko se je Avstrija potegovala za pravice Južnih Tirolcev, tedaj avstrijskim zastopnikom ni prišlo na misel, da bi pogojevali pravice Južnih Tirolcev od posebnega števila. In to je bilo tako prav. Politika Italije, ki je hotela asimilirati avstrijsko manjšino v provinci Bozen, bi bila s tako zahtevo priznana. Toda narobe je na Koroškem. Tukaj se politika germanizacije, ki traja že dolga stoletja, ne le tolerira, marveč z najvišjega mesta potrdi. Tam, kjer je bil pritisk tako velik, da se ne prizna več „znatno število“ za Slovence, se odobri ta pritisk tudi uradno, ker se uradno deklarira, da manjšina ni več „relevantna“. SPÖ in ÖVP, kot najbolj pomembni stranki v Avstriji s tem postaneta eksekutorja nemško-nacionalistične politike.

Prav je tudi, da na tem mestu ugotovimo, da v boju za naše pravice koroški Slovenci nismo sami. Na Koroškem je ponovno zaživel solidarnostni komite za pravice koroških Slovencev, v katerem so zastopane številne demokratične organizacije nemških sodeželanov od katoličanov, preko socialistov do komunistov. Pa tudi na Dunaju in v drugih krajih naše domovine so se zbrali številni demokrati v posebnem akcijskem komiteju. Tam beremo imena zveznega predsednika Mlade generacije SPÖ Konecnyja, poslanca štajerske ÖVP dr. Schilcherja, tam beremo celo ime Kreiskyjevega sina Petra.

UGOTAVLJANJE V RESNICI JEZIKOVNE VOLITVE

Kakor mi ugotavlja tudi akcijski komite, da nameravano ljudsko štetje posebne vrste ne bo nobeno objektivno ugotavljanje manjšine, marveč bodo to jezikovne volitve, ki ne bodo pokazale, kdo govori na Koroškem slovensko ali nemško, temveč **kdo** se upa še danes priznati za Slovenca in **koliko** so diskriminacije in zamude preteklosti, koliko je manjšini sovražno šolstvo že deformiralo slovenske družine in zmaličilo slovensko narodno skupnost na Koroškem.

Koroški Slovenci se bomo zato uprli diktatu preštevanja, ki pomeni za nas ponovitev plebiscita 1920 z vsemi diskriminacijami in šikanami. Avstrijska zvezna vlada, ki je zakonski predlog o preštevanju že sprejela, bo zatorej zastonj čakala na tiste številke, ki si jih strastno želi. — Toda še je čas! Avstrijski državni zbor še ni sklepal o zakonskem predlogu.

Zato **apeliramo** na vse zvezne poslance, da obvarujejo Avstrijo pred sovražnostmi in novim narodnostnim bojem na Koroškem

(Dalje na 4. strani)

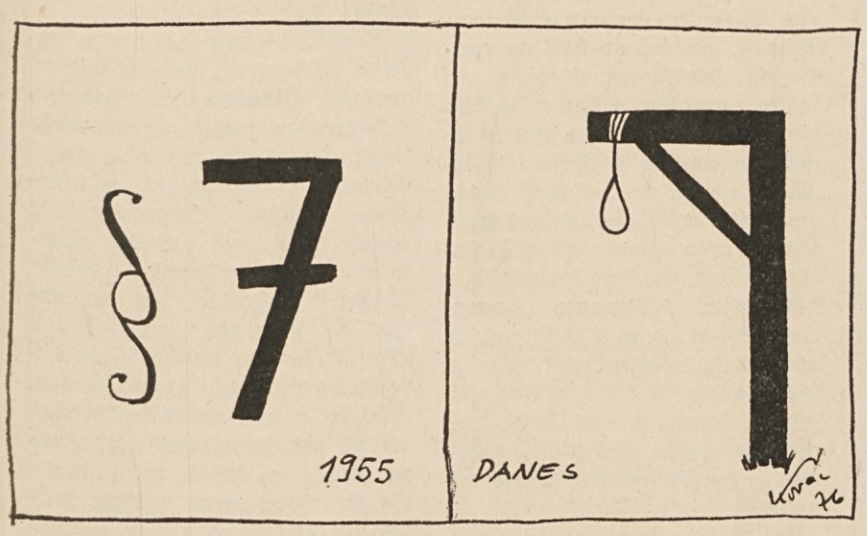

Demokratični razvoj člena 7 . . . ? !

Pismo bralca:

POMISLEKI O KABARETU HUDLOVE

O posameznih posrečenih prizorih, ki v kabaretu Anite Hudl 1 x 1 = 1 so, naj tu ne bo besede. Tudi ne o priznano dobrih odrskih oblikovalcih. O režiji naj bo zapisano samo to, da imenovani kabaret mogoče premalo varčuje z rekviziti. Razkošnost tu samo škodi, opravila bi isto tudi preprostejša odrska sredstva. Kabaretistično čisto je mogoče imenovati ljubosumno pozdravljanje „častnih gostov“ pred predstavo. Na splošno pa je treba k taki vrsti odrskih komadov pripomniti predvsem troje:

1. Hudlove kabaret je kopija, posnetek koroške resničnosti. Sleherna kopija, če naj bo resna, mora dati bistvene poteze originala. Portret, ki ne daje poglavitnih, najizrazitejših potez, ni zvest. Če pa so vse podrobnosti prikazane z vso natančnostjo, tedaj je portret izmaličen, nesmiseln, neresničen. Hudlove kabaret boleha na tem, da kopijo originala, ki ga vsi dobra poznamo in sodoživljamo, do podrobnosti zvesto izriše. Čim večja je zunanja podobnost kopije z originalom, tem večja je nevarnost, da se prevrže v naveličanost in celo zoprnost.

2. Tudi smešenje mora biti oblikovano, kultivirano; golo stvarnost si vsakdo lahko bolje ogleda na odrih koroške in avstrijske manjšinske politike. Biti mora obtesano, drugače je navaden gostilniško nesmiseln marenj, torej nekaj nekoristnega. Nekoristno pa nima pravice do spoštovanja. Tudi smešenje mora biti duhovito in imeti vsebino. Samo vsebina, ki je vredna pozornosti mislečega človeka, lahko obvaruje odrsko delo pred očitkom, da je prazna zabava.

3. Torej ni res, da mora kabaret samo zabavati. Tudi kabaret mora publiko aktivirati, tako da jo prisili do razmišljanja. Gledalec mora imeti možnost, da asociira. Dajati mora take informacije, da jih gledalec lahko sam od sebe dopolni. Ne sme pripovedovati in razlagati (kot to npr. počne Seppl), temveč nuditi mora gledalcu to, čemur Nemci pravijo Schlagzeilen. Torej gesla, in poante. Hudlove kabaret žal ni zgrajen na teh predpogojih. Od gledalca zahteva le, da posluša in gleda, ko se vrstijo pred njim filmski posnetki iz koroške stvarnosti. Povrh še nepotrebna ponavljanja (npr. variant o čuših) dolgočasijo in zapravijo učinek marsikateremu prizoru.

Mislim — zapisano podaja moj osebni subjektivni vtis, da Anita Hudl s kabaretom 1 x 1 = 1 ni opravila dobrega dela za koroške Slovence. Kljub oceni v SV (19. 3. 1976), ki se zdi le preveč površna in od stvari same proč zasukana, da bi jo kdo mogel jemati resno. Da pada po našem nasprotniku, še dolgo ne pomeni, da je stvar sama v redu, kakor marsikateri koroški Slovenec misli. Take zabave nam dovolj nudi koroški vsakdan, zakaj jo postavljati táko še na oder? Hudlova bi se morala in smela lotiti naše koroške stvarnosti samo z literarne strani in ne z gostilniško zabavne. Ni treba poudarjati, da je avtorica tudi takega dela zmožna.

Florjan Lipuš

IZLET NA BLEŠČEČO PLANINO

Slovensko planinsko društvo v Celovcu prireja izlet na Bleščečo planino v nedeljo, 28. marca 1976. Zbirališče je ob 8. uri pred gostilno „Türkenkopf“ na Kopanjah. Do gostilne se lahko pripeljete z avtomobili. Od tam se bomo skupno podali na Bleščečo planino, kjer kraljuje „Koča nad Arihovo pečjo“. Ker je še dovolj snega, imajo smučarji lepo priložnost smučanja. S planinskimi pozdravi!

Otroški dan v Pliberku

Na praznik Svetega Jožefa se je zbralo v Pliberku nad petsto otrok na vsakoletnem otroškem dnevu. Geslo letošnjega otroškega dneva je bilo: „Mi smo mi“. Za vse otroke je bil ta dan praznik, kajti le redkokdaj se vidi naenkrat toliko veselega hrupa in nasmejanih obrazov. Skupine, ki so prišle od blizu in daleč, so se zbirale pred pliberškim župniščem ob svojih voditeljicah in voditeljih.

Otroška skupina iz Železne Kaple

Pliberška dvorana je bila kar premajhna za tako množico „drobiža“. Na začetku so se otroci zgrnili okrog oltarja, da bi skupno oblikovali in doživeli mašo. Šentjakobski kaplan Janez Tratar je na preprost in prisrčen način spregovoril mladim in najmlajšim. Mogočno je odmevalo v dvorani petje iz tolikih grl. Otroška skupina iz Pliberka je pod vodstvom učiteljice Pepce Weiß spremljala skupno petje z Orfovimi instrumenti.

Po maši je pliberška mladina vsem v klubski sobi pripravila hrenovke in pijačo. Ko so pomirili svoje želodčke, so se zabavali ob veselem lutkovnem filmu o škratih.

Kulturni spored popoldne so otvorili pliberški otroci in pozdravili goste samozavestno s pesmijo „Mi smo mi“. Sledile so igrice, pevski nastopi, folklorni in simbolični plesi, telovadba in recitacije. Štirinajst skupin iz raznih far dvojezičnega ozemlja je sodelovalo pri popoldanskemu programu: nastopale so skupine iz Pliberka, Šmihela, Vogrč, Žvabeka, Dobrle vasi, Št. Vida v Podjuni, Kazaz, Železne Kaple, Globasnice, Sel, Bilčovsa, Hodiš in Št. Jakoba.

Ne samo otroci — tudi odrasli navzoči — so bili navdušeni nad pestrim sporedom, ki so ga nudile otroške skupine. Lahko so odkrili marsikaterega talentiranega pevca, muzikanta ali celo dirigenta. Dobro voljo je prinašal med gledalce s poskočnimi melodijami na svoji harmoniki tudi Janez Tratar. Spored so zaključili Selani, ki so vse navzoče povabili na prihodnji otroški dan v Sele.

Bleščeče oči in vsepovsod nasmejani obrazi so zgovorno pričali, da je to srečanje bilo za otroke res praznik, dan veselja. Gotovo pa je bil tudi majhna vzpodbuda tistim faram, ki se doslej še niso ukvarjale z otroškim delom.

F. Warasch: 1000-letnice . . .

(Nadaljevanje s 3. strani)

ter pred novimi mednarodnimi zapletljaji.

APEL NA ZVEZNEGA PREZIDENTA

● **Apeliramo** tudi na zveznega prezidenta dr. Kirchschlägerja, ki je v preteklem tednu izjavil, da je treba najti velikodušno rešitev, da ne ostane le pri verbalnih izpovedih, temveč da z vso težo argumentacije vpliva na zvezne poslance ter jih prepriča, da z dosedanjim naklepom zvezne vlade škodujejo ugledu Avstrije.

Naloga republike Avstrije je, da ustvari med nemško govorečimi Korošci atmosfero tolerance, ki omogoča tako rešitev vprašanja, kot jo predpisuje avstrijska državna pogodba. Osrednji organizaciji koroških Slovencev sta zato ponovno ter kljub absolutno negativnemu stališču vseh v koroškem deželnem zboru zastopanih strank pripravljeni, podati nove predloge za izpolnitev člena 7 avstrijske državne pogodbe.

Ne moremo dostikrat ponoviti, da ima vlada več sto strani obsežne predloge, ki smo jih predali koroški Slovenci in ki se bavijo z vsemi jezikovnimi, kulturnimi, gospodarskimi in socialnimi problemi koroških Slovencev. Toda pri nobenem do sedaj sprejetem zakonu ni bila niti vrstica naših predlogov upoštevana. In kljub temu: koroški Slovenci smo vsak čas pripravljeni za r e s n a pogajanja o območju veljavnosti zaščitnih določil na podlagi tistega kartografskega materiala, ki sta ga Avstrija in Koroška uradno predložili v letih 1945 do 1955, ko je šlo za državno pogodbo, velesilam.

Našim nasprotnikom pa naša pripravljenost ni po volji, kajti njihov načrt predvideva le dve možnosti tako imenovane „rešitve“ našega vprašanja: ali geto, ali pa kapitulacijo in asimilacijo. Oboje pa pomeni navsezadnje narodno smrt za koroške Slovence. Absurdno je zato misliti, da bomo mi sodelovali pri načrtovanju naše narodne smrti.

● To je tudi razlog, da se kot na ● smrt obsojeni obračamo na ● pomoč na ves slovenski narod ● ter na vse ostale narode in narodnosti Jugoslavije. Iz preteklosti vemo, da naš nasprotnik ● na Koroškem utihne, kadar se ● naše vprašanje obravnava s ● pomočjo Jugoslavije na mednarodnih forumih.

Tudi v bodoče bo prišlo do pravične in znosne rešitve naših življenjskih pravic le tedaj, če bo Jugoslavija učinkovito nadaljevala z internacionalizacijo našega vprašanja. Le mednarodni pritisk in mednarodno javno mnenje bosta mogli prepričati avstrijsko vlado, da se mednarodne pogodbe sklepajo zato, da se jih izpolni in ne zato, da se jih revidira!

PREPOVEDATI NEMŠKO-NACIONALNE ORGANIZACIJE!

K členu 7 avstrijske državne pogodbe pa spada tudi 5. odstavek, ki zapoveduje, da je treba prepovedati dejavnost tistih organizacij, ki merijo na to, da se odvzame slovenskemu ali hrvaškemu prebivalstvu značaj in pravice kot manjšine. Avstrijska zvezna vlada je zato zavezana, da izvaja tudi odstavek 5 člena 7 državne pogodbe! Danes avstrijska zvezna vlada naseda tistim organizacijam, ki bi jih morala prepovedati, danes izvaja njihove načrte reševanja manjšinskega vprašanja na Koroškem.

Pozivamo zato zvezno vlado, da prizna slovenski narodni skupnosti na Koroškem naravno pravico do življenja z vsemi konsekvencami ter da prepove in učinkovito zatre vsako protislovensko dejavnost na Koroškem. In spoznala bo, da se bo dalo manjšinsko vprašanje v hipu rešiti!

IZJAVA

ZVEZE SLOVENSKIH IZSELJENCEV V CELOVCU

Odbor Zveze slovenskih izseljencev je na seji dne 18. marca 1976 v Celovcu razpravljal med drugim tudi o trenutnem položaju slovenske narodne skupnosti na Koroškem in v tej zvezi sprejel naslednjo

I Z J A V O :

Koroški Slovenci in posebej bivši izseljenci, ki smo bili zaradi svoje narodne pripadnosti že enkrat žrtve zločinskega nasilja nemškega nacionalizma in nacizma, z zaskrbljenostjo spremljamo razvoj na Koroškem in sploh v Avstriji, ki gre v nevarno smer zopetnega oživljanja in uveljavljanja tistih temnih sil, ki so v svojem sovraštvu do Avstrije in njene samostojnosti našo domovino že enkrat pahnile v objem fašizma. Ne samo, da po vojni nikdar ni bila dosledno izvedena denacifikacija, marveč se tudi ne spoštujejo tozadevna določila državne pogodbe, s katero je bila obnovljena neodvisna demokratična republika Avstrija. Posledica tega je, da nekdanji obremenjeni nacisti še vedno delujejo in celo uživajo najvišjo zaslombo na vodilnih položajih v političnem, kulturnem, gospodarskem in javnem življenju; da so ostali nekaznovani številni bivši sodelavci in krivci nacističnih zločinov; da se lahko nemoteno gojijo nacistične tradicije in se širi neonacistična miselnost.

Če je zaradi vsega tega Avstrija v mednarodni javnosti utrpela škodo na svojem ugledu in že spet velja za leglo neonacizma, potem je ta nevarni razvoj še posebno zaskrbljujoč na Koroškem, kjer se odvija pod zastavo narodnostnega boja in pod starim geslom o svobodni, nedeljeni nemški Koroški. V tej luči je treba videti dejstvo, da nemški nacionalisti, ki jim je že v času prve republike uspelo torpedirati rešitev manjšinskega vprašanja, tudi danes za vsako ceno skušajo preprečiti dosledno izvedbo člena 7 državne pogodbe in s tem pravično rešitev življenjskih vprašanj slovenske narodne skupnosti. Hkrati pa hočejo sploh porušiti demokratični ustroj in pravni red, kakor kažejo številni primeri protizakonitega ščuvanja na narodnostno sovraštvo, prikritega in odkritega pritiska, pa tudi izrazitega terorizma, kot so bili atentati na grobišča in spomenike padlih protifašističnih borcev in zlasti pogromi na uradne dvojezične topografske napise leta 1972.

Iz teh krogov izvira tudi zahteva po ugotavljanju manjšine in je sklep političnih strank ter vlade o tako imenovanem štetju posebne vrste — ki pa po vsebini, obliki in namenu ni nič drugega kot omenjeno ugotavljanje — v resnici kapitulacija pred nemškimi nacionalisti. To pomeni kapitulacijo pred krogi, v katerih so po vojni našli zatočišče mnogi izmed tistih, ki so v prvi republiki pripravljali in po prihodu nacizma tudi pomagali uresničevati zločinske načrte za fizično iztrebljenje slovenskega življa na Koroškem; danes pa hočejo svoje delo nadaljevati s statističnim genocidom.

Tem naklepom se bomo koroški Slovenci uprli z vsemi močmi. Odločno in dosledno odklanjamo vsako povezovanje izpolnitve naših pravic s predhodnim preštevanjem, v katerem vidimo diskriminacijski ukrep proti naši narodni skupnosti ter enostransko revizijo državne pogodbe, kajti ozemlje, za katerega mora veljati člen 7, je bilo znano v preteklosti in mora biti znano danes. Bilo je znano zlasti tudi tedaj, ko so nas preganjali samo zato, ker smo ostali zvesti narodu in materinemu jeziku: točno so vedeli za vsako občino in sleherno vas s slovenskim in mešanim prebivalstvom. Načrt za zločinsko izselitev koroških Slovencev so podrobno in neizbrisno zarisali ozemlje naše avtohtone naselitve in za to ozemlje mora veljati tudi člen 7.

Koroški Slovenci in zlasti bivši izseljenci, ki se bomo v kratkem spet spominjali strašnega dneva, ko so nas pregnali z domače zemlje, zato z vso odločnostjo poudarjamo: Povsod tam, kjer so nas preganjali, zapirali in izseljevali, Slovenci živimo tudi danes. Na celotnem tem ozemlju zahtevamo popolno in dosledno izvedbo vseh določil člena 7, ki smo si ga priborili z našim trpljenjem in našim prispevkom v oboroženem protifašističnem boju!

VIGREDNI KONCERT

Prireditelja: SPD Edinost Pliberk in mešani zbor Podjuna
Nastopajo: zbor graških študentov, moški zbor SPD Edinost in mešani zbor Podjuna
Kraj: Pliberk, pri Schwarzlu
Čas: sobota, 10. 4., ob 20. uri

OBČNI ZBOR SPD TRTA

Kraj: pri Rutarju v Žitari vasi
Čas: nedelja, 28. 4., ob 14.30
Po filmu predvaja SPZ mladinski film „Pastirci“

CVETJE V JESENI

slovenski film, predvaja SPZ

Prireditelj: SPD Malošče
Kraj: Malošče, hotel Gallob
Čas: nedelja, 4. 4., ob 14.30

KABARET, KABARET . . . 1 x 1 = 1

Gostuje: oder 73 in SPD Edinost
Prireditelj: SPD Bilka
Kraj: Bilčovs, gostilna Miklavž
Čas: sobota, 27. 3., ob 20. uri

Volksmord an der Drau

(Nadaljevanje z 2. strani)

den und Plutokraten. Heute malt der vom Großkapital bedrohte Kärntner Mittelstand seinen eigenen Teufel an die Wand: Slowenen und Kommunisten.

Verarmte, kleine slowenische Bauern und Arbeiter, die nicht viel mehr fordern, als ihre Sprache und Identität zu behalten, werden als säbelschwingende Partisanen hingestellt: „Zwischen an Slowener und an Daitschen zieht si immer a unsichtbare Grenze, der denkt glei an den Anschluß an Jugoslawien. Vielleicht is das, weil viele Kärntner Slowener am Partisanenkrieg beteiligt waren. Viele von ihnen haben zwar nur gegen Hitler kämpft, aber hinter ihnen hat der politische Apparat gorbaitet und auf amal hats gheißn, jetzt sama Kommunisten! Doch wer Kommunist is, der is es öffentlich. I hab nie wos ondres glernt als wie Land am Berge, Land am Strome, i hab mi nie wolln woanders anschließen" (ein Wirt aus Globasnitz). Auch der Bürgermeister von Zell, Hermann Velik, war nie für den Anschluß nach Jugoslawien: „Hier wo es a natirliche Grenze gibt, daß ma ibern Loibl nach Krainburg oder Laibach gehn mißt, abgetrennt von Ferlach und Klagenfurt, des kama si nit vorstölln."

Dennoch donnern die heimatdienstlichen Hetzparolen sogar von Regierungshöhen auf die wehrlosen Slowenen hinunter. In einer Wahlrede 1975 bezeichnete Nationalratsabgeordneter Dr. Otto Scrinzi die slowenischen Funktionäre als „Laibacher Söldlinge", die den Frieden im Lande störten. Der Chef des Heimatdienstes, der Postbeamte Dr. Josef Feldner, kann seine Hetze über Radio, Fernsehen, Zeitungen, Flugblätter bis in die entlegendsten Winkel Südkärntens verbreiten.

Die Slowenen aber können sich nirgends äußern, geschweige denn ihr Recht durchsetzen. Sie besitzen nur zwei kleine Wochenzeitungen, Slovenski Vestnik und Naš tednik, mit einer Auflage von je 4000 Exemplaren, und die Kulturbroschüre „Mladje", für 500 Abonnenten viermal jährlich gedruckt. Was den Südtirolern von Italien gewährt wurde, nämlich das österreichische Fernsehen über Umsetzer zu empfangen, wird in Kärnten und Wien nur abgelehnt. In Slowenien selbst betreibt die viel kleinere italienische Minderheit eigene Rundfunk- und Fernsehstudions mit Hunderten Angestellten, deren Programme auch in Italien empfangen werden!

Die braune Spinne

Der Heimatdienst wirkt über seine Unterorganisationen: Kärntner Abwehrkämpferbund, Kärntner Landsmannschaft, Kärntner Schulverein Südmark, Bund der Windischen (etwa drei Dutzend Mitglieder), Jugendbund, Offiziersgesellschaft, Turnerbünde, Burschenschaften, Männergesangs- und Elternvereine der Kärntner Pflicht- und Mittelschulen veranstalten Kulturabende, Sportfeste, Grenzlandfahrten, Sommerlager, Ordensträgerehrungen. Jährlich treffen sich in Kärnten ehemalige Waffen-SSler unter der Tarnbezeichnung „Österreichischer Soldatenverband — Kameradschaft IV": zufällig erscheint ihr Vereinsorgan Die Kameradschaft in Klagenfurt.

Auch die Kärntner Landesparteien pflegen Heimatdienst.

Die Verflechtung des Heimatdienstes mit den Parteien begann knapp nach Kriegsende. Man riß sich um Nazistimmen. Auch in der SPÖ machten Braune roten Karrieren.

25 Prozent = Null

Der Bund macht, was das Land will, und das Land macht, was der Heimatdienst will. Der wollte die Minderheitenfeststellung und den Richtsatz von 25 Prozent für die Aufstellung von Ortstafeln: in der Sitzung des Ministerrates am 20. Februar 1976 beschloß die Regierung, diese Heimatdienst-Forderungen gesetzlich zu verankern. Denn dies, so erklärte Bundeskanzler Kreisky, entspräche dem Willen der drei Parteien in Kärnten; man könne nun einmal die Zustimmung einer Minderheit nicht zu allem finden (Wiener Zeitung, 25. Februar 1976).

Jetzt hingegen geht der SPÖ das Einvernehmen mit ÖVP und FPÖ über alles Prüfenswerte. Zugleich mit der Peitsche der 25-Prozent-Klausel kommt das Zuckerl, das „Volksgruppenförderungsgesetz": Kontaktinstitutionen, materielle Förderung der Minderheit, Maßnahmen im pädagogischen Bereich; es soll ebenfalls noch im ersten Halbjahr 1976 verabschiedet werden.

Obwohl Kreisky darauf besteht, „daß die Ortstafeln aufgestellt werden, wie der Staatsvertrag dies gebietet", umgeht er ihn. Denn der Staatsvertrag, Artikel 7, Absatz 3 spricht von „Verwaltungs- und Gerichtsbezirken ... mit slowenischer ... oder gemischter Bevölkerung" — ohne Rücksicht auf die Anzahl der dort lebenden Slowenen. Die slowenische Sprache müßte also in allen Bezirken bei topografischen Aufschriften in Schulen und Ämtern verwendet werden, die in dem bereits festgesetzten Territorium liegen: zwischen Hermagor/Šmohor im Westen, Lavamünd/Labod im Osten, zwischen Wörther See/Vrbsko jezero, Ossiacher See/Osojsko jezero und nördlich von Völkermarkt/Velikovec bis unter die Saualpe/Svinja und dem Bereich der Gemeinden Diex/Djekše. Schon Himmler definierte am 6. Februar 1943 dieses slowenisch- und gemischtsprachige Gebiet, allerdings um die „volkspolitisch unzuverlässige" Bevölkerung aus und „bewährte deutsche Menschen" anzusiedeln. Dasselbe Territorium wurde neuerlich in der Schulverordnung vom 3. Oktober 1945 festgesetzt, dann wieder im Landesgesetz vom 10. Juli 1959 (LGBl. Nr. 44).

Auch hier gibt Heimatdienst-Chef Feldner den Parteien das Startzeichen: „Es ist wohl recht naiv, den Staatsvertrag 1955 auch im Falle weltpolitischer Umwälzungen als ewig gültigen Garanten für die Einheit unserer Heimat zu betrachten. Es ist daher die Pflicht aller verantwortungsvollen Kräfte im Lande, gegen jegliche Bestrebungen zur Verwirklichung des Territorialprinzips energisch aufzutreten."

In den Augen der Ortstafelstürmer von 1972 hatten sich die Kärntner Slowenen zu breit gemacht. Auch eine Minderheitenfeststellung wird die Heimatschützer nicht befrieden. Die Bundeswirtschaftskammer hat bereits regelmäßige Minderheitenfeststellungen für die Zukunft gefordert, um einen „Versteinerungseffekt" zu verhindern. Anders ausgedrückt: um die slowenische Volksgruppe Jahr für Jahr wegzuzählen.

„Windische Hunde"

Die „Windischen" werden auch bei der bevorstehenden Volkszählung zu den deutschsprechenden Kärntnern gezählt werden. Zwar sind sie Sprachslowenen, doch sie wollen keine Slowenen mehr sein, aus Angst vor Repressionen, aus Sozialprestige oder aus mangelndem Selbstbewußtsein. Die Basis zur nationalsozialistischen Theorie der Windischen war die Volksabstimmung 1920: das damalige Staatsamt für Äußeres unterschied zwischen deutschfreundlichen und jugoslawisch gesinnten Slowenen. Wer für Österreich stimmte, habe zugleich gegen die slowenische Volksgruppe votiert. Spätestens in den dreißiger Jahren wurden deutschfreundliche Slowenen nicht mehr als Slowenen, sondern als Windische bezeichnet: „Das wesentliche Merkmal der Bezeichnung als Windische ist das ehrliche Bekenntnis zu Führer und Reich sowie der Wille, (...) mit dem deutschen Volk gemeinsam zu leben" (so der Verbindungsmann des Reichsministers des Inneren zum Chef der Zivilverwaltung in der Untersteiermark am 30. Mai 1941).

Heute sind die Windischen „die Stummen im Land, die nur eines wünschen: mit dem Staat Österreich Freud und Leid zu teilen. Die Stummen haben weder völkisch-kulturelle noch politische Sonderwünsche ..." (Valentin Einspieler, Obmann des Bundes der Windischen).

Die Windischen hängen in der Luft. Sie können weder auf- noch absteigen. Die von unten nennen sie „Abtrünnige", die von oben „windische Hunde". Ein paar arrivierte Slowenen, die längst nicht mehr Slowenisch sprechen, winken von ihren hohen Posten im öffentlichen Dienst und in den Parteien. Wer zu ihnen hinauf will, muß sich „überanpassen". Das beste Mieder ist der Heimatdienst.

Minderheiten, vereinigt euch!

Auch auf der Gemeindeebene kommen die Kärntner Slowenen nicht zu Wort. Stephan Trampusch kandidierte bei den Landtagswahlen 1975 mit 80 slowenischen Gemeinderäten auf der Kärntner Einheitsliste (KEL), die über 6000 Stimmen bekam. In seiner Gemeinde Bleiburg gibt es sieben Gemeinderäte der KEL, acht von der SPÖ, neun ÖVP, drei FPÖ: „Wenn es um unsere Rechte geht, dann is es a so, wie wenn in a Wespennest ma stechen tät: dann is olles dagegen. Scho bei der Wahlwerbung heißts, mir sein jo Heimatverräter, nur nit Menschen." Auch die 50 SPÖ-Mitglieder in Zell können bereits bei den 900 SPÖlern im Bezirk Ferlach nichts mehr durchsetzen. Im Bezirksausschuß von 24 Leuten hat Zell nur mehr drei Stimmen: „Do is nit viel drin, wemma nit den Guttenbrunner als Bezirksobmann hat" (Hermann Velik, Bürgermeister von Zell). Wird sie einen Stephan Trampusch eines anderen überzeugen? Er empfindet es so: „Die österreichische Demokratie is a Diktatur übern Schwäheren."

In Klagenfurt haben sich 25 Organisationen zum Solidaritätskomitee zusammengeschlossen: 16 deutsch- und neun slowenischsprachige. Dazu gehören: die katholische Arbeiterjugend, der (sozialistische) Bund Kärntner Studenten (BKS), Kulturverbände, eine Assistentenvereinigung der Klagenfurter Universität, zahlreiche kommunistische Organisationen wie die Frauenbewegung, die kommunistische Jugend usw. Auch der Verband sozialistischer Mittelschüler solidarisierte sich mit den Slowenen; doch die SPÖ hat ihn Anfang der siebziger Jahre aufgelöst. Die katholische Männerbewegung Österreichs hat Anfang März eine Resolution gegen die Minderheitenfeststellung beschlossen. Auch der Zentralausschuß der Österreichischen Hochschülerschaft hat in seiner letzten Sitzung mehrheitlich die Minderheitenfeststellung abgelehnt.

Hinten, außen, unten, am Rand, in den Karawankentälern und den entlegenen Dörfern von Südkärnten zeigen Menschen ohne Sprache, ohne Stimme, ohne Identität — einen neuen politischen Weg. Von der Regierung, den Parteien und den Institutionen ausgestoßen, verlassen und aufgegeben, suchen sie in ihren eigenen Gruppen und Verbänden, in der Familie, der Gemeinde, in der Arbeitsgemeinschaft und in der Freizeit ihre Autonomie. Wenn sich alle Österreicher, die irgendwo hinten, außen, unten, am Rand dieses zentralistischen Partei- und Staatsgefüges abgeworfen, ausgeschieden, ausgesteuert wurden, wenn alle diese sich zusammenschließen, dann wird aus den vielen Minderheiten bald die Mehrheit.

Minderheiten im ganzen Land, vereinigt euch!

LEV DETELA: (25. nadaljevanje)

Koroški pesniki in pisatelji

Leta 1974 je Messner preko svojega na pol donkihotskega in na pol pavlihovskega glavnega junaka Pokržnikovega Lukana spregovoril v domačem podjunskem dialektu, v tako imenovani „poljanščini", o kateri pravi jezikoslovec dr. Pavel Zdovc v spremni besedi k tej novi knjigi, da je „udomačena v vaseh pod Komljem in po samotnih moštnatih domačijah v komeljskih hribih. Tako torej „mornvaju" Libeličani, Sušani in Žvabekarji pa turnmigarski Dobljani „Na Rieci" ter trojni Libučani in sončna Šmarjeta. Lukanovo govorico bi lahko najustrezneje označili kot „komeljščino".

Tako o jeziku te knjige dr. Pavle Zdovc.

To, kar nam v novem delu IZ DNEVNIKA POKRŽNIKOVEGA LUKANA (v založbi „KLADIVA") Janko Messner predstavlja, ne bo vsakdo odobril in pohvalil. Messnerjeve ironizacije koroškega političnega življenja, ki jih polaga na jezik Pokržnikovega Lukana, premetenega, a tudi klenega koroškega junaka „iz mesa in krvi", so bistveno subjektivne, senzibilno pretirane, v nekem smislu celo histerične. Messner je napisal zanimivo knjigo, ki je že v jezikovnem smislu napisana v pristnem koroškem dialektu, na Slovenskem velika redkost. Seveda bo tudi tisti odprti bralec, ki mu je povprečnemu Slovencu težko razumljivi koroški dialekt lahko dostopen, mogel uživati, se razgreti, se poveseliti in razjeziti v polnem, barvitem, sončnem, spontanem ljudskem koroškem govoru, ki bolje kot knjižna slovenščina dokazuje živi utrip slovenskega koroškega življenja.

Messner razgalja politične igre okrog koroškega nacionalnega vprašanja. Kaže samotno tragiko koroškega preprostega človeka, a tudi njegovo trdovratno klenost, ki na poseben, od nikogar priznan in podpiran način kljubuje na svojem in po svoje naprej.

Tozadevno bi se pri Pokržnikovem Lukanu, tem ostrem glasu „iz ljudstva", lahko marsikaj naučili tudi slovenski in nemški politiki.

V nekem smislu je Pokržnikov Lukan prava šolska, klasična knjiga, ki bi, pravilno komentirana in razumljena, ob branju brez plašnic na očeh mogla marsikaj dati, čeprav ji lahko istočasno očitamo neko temeljno napako: jezljivo, skorajda janzenistično ostrost, ki podira vrata tudi tam, ko bi jih lahko na civiliziran način odprla.

Ilustracije Marjana Mančka plakativno podčrtavajo politično izostrene tekste, ki pa postajajo vse preveč partijni, vse preveč komunistično obarvani, tako da je res vprašanje, če niso predvsem užaljeni krik, a zelo malo prispevek k rešitvi narodnostnih problemov na Koroškem.

Pavel Zdovc je na koncu knjige dodal nemško napisan povzetek nekaterih osnovnic Messnerjevega novega teksta. Tu pa se tudi takoj sproži vprašanje, kako bi ta Pokržnikov Lukan spregovoril tudi nemškemu bralcu, v kakšni nemščini, v kakšnem dialektu?

Pri „Partizanski knjigi" v Ljubljani pa je novembra leta 1974 izšla knjiga Janka Messnerja „ZASRAMOVANCI ... ZDRUŽITE SE!" Ker je izšla v zbirki „Polemika", je jasno, da gre večinoma za sarkastične in polemične avtorjeve obračune z različnimi osebnostmi koroškega javnega življenja. Avtor na subjektiven in prizadet način prikazuje današnjo koroško situacijo. Po eni strani je to Messnerjevo delo, ki je zbirka zapisov in člankov, ki so že preje izšli po časnikih in revijah, avtentična dokumentacija nekega razbolelega zasebnega in družbenega stanja, po drugi strani pa je istočasno tudi pretiran, boleč in večkrat celo žaljiv in enodimenzionalen neobjektiven zapis o razmerah in ljudeh, ki avtorju knjige slučajno niso všeč ...

VII. PESMI ANDREJA KOKOTA

Andrej Kokot je avtor dovršene pesmi MOJA VAS, ki jo je objavil v svoji prvi pesniški zbirki ZEMLJA MOLČI leta 1969 v Celovcu. V tej pesmi je KOKOT na plastičen, zelo poveden način predstavil koroško slovensko vas, ki zažari pred duhovnimi očmi bralca kot posebno duhovno telo. Vas je v pesmi MOJA VAS avtor primerjal s priletnimi ženicami, našimi materami, ki jih je toliko po vaseh. Te ženice pa so pesnika spomnile tudi na hiše, saj se tudi vaške hiše tišče druga k drugi, kot da bi bile priletne ženice v napetem klepetu. Senike nad hišami je avtor primerjal z moškimi s klobukom čez čelo, ki stoje tiho, zamišljeno, možato in resnobno. Kokot je predstavil koroško vas na učinkovit način. Njene osnovnice, namreč geografske značilnosti, je znal povezati s socialnimi značilnostmi kraja. Na enostaven in kratek način je avtorju uspelo samo z nekaj potezami v svobodnem verzu prikazati geografsko in socialno tipičnost vasi. Zaživele niso le hiše, le objekti v vasi, temveč tudi subjekti, slovenski kmetje in kmetice v njihovih značilnih držah, ki spominjajo kar na staro slovensko izvirno umetnost, na značilne slikarije na panjskih kočnicah iz prejšnjega stoletja. V Kokotovi pesmi MOJA VAS se nekaj dogaja, pa naj je pesem še tako kratka. To je vsekakor pesem s komunikativno dinamiko. V njej je jasno vidna vzročna zveza med prebivalci vasi in med objekti, v katerih ti prebivalci prebivajo. Iz te komunikativnosti pa raste tudi posebna filozofija pesmi, neka svojevrstna povednost, ki pripoveduje o posebnem narodnem in socialnem modelu, iz katerega pesnik izhaja.

Pesem MOJA VAS je Kokotovo izhodiščno ogrodje: od tu pesnik izhaja, od tu zori njegova bit, tu so njegove izhodiščne točke.

Prav je, da prisluhnemo tej Kokotovi enostavni, a hkrati učinkoviti pesmi, saj bomo potem jasneje in lažje razumeli njegov nadaljnji pesniški razvoj in njegovo današnje pesniško ustvarjanje.

Pesem, o kateri govorimo, se takole glasi:

Kot gruča
Priletnih ženic,
bledih obrazov
in črnih oči
se hiše druga k drugi tišče,
kot da so zatopljene
v zaupni klepet.
Nad njimi pa kot
moški s klobukom čez čelo,
zamišljen v svoje skrbi,
nemo seniki stoje.

Jasno je, da se pesnik ni ODTUJIL svojim vasem in svojemu ljudstvu. Ostal je pri njih, pri teh preprostih, čestokrat skromnih ženicah. To potrjujejo tudi njegove nadaljnje pesmi, in to tudi tedaj, ko jih je pregnetel in nagnetel z miselnimi abstrakcijami in elementi sodobne filozofske lirike.

Preden pa spregovorimo o miselnih Kokotovih pesmih, se še nekoliko ustavimo pri njegovem izvoru, pri njegovih izhodiščih, pri Kokotovi preprosti, a vseeno dovršeni pesniški izpovedi, ki je njegova moč.

(Dalje prihodnjič)

Razvoj živinorejske zadruge Velikovec

Podano na občnem zboru dne 25. februarja 1976

V zadrugi je včlanjenih 98 rejcev, ki imajo 657 kontroliranih krav. Poprečna starost teh krav je 5 in pol leta. V letu 1974 so dale poprečno 4189 kg mleka z tolščo 4.06% ali skupno 170 kg na leto. Mlečnost je ustaljena in se je spremenila v letu 1975 le za + 58 kg. Tudi število krav je ostalo skoraj isto. Leta 1975 je prvič telilo 154 prvesnic. V 1. laktaciji so dale poprečno 3486 kg mleka z 417 tolšče ali letno 145 kg. Bile so stare ob telitvi 2.6 let torej nekaj čez 31 mesecev.

V drugi lektaciji je bilo 30 krav manj. Njih mlečnost pa je že dosegla poprečno 4167 kg mleka z 24.11 tolšče. Njih starost je bila 3.8 let.

V tretji lektaciji sta bili 102 kravi z 4455 kg mleka in 4.12 tolšče. Njih poprečna starost je bila 4.8 let. Kontroliranih je bilo leta 1975 tudi 16 obratov od nečlanov. Tam je mlečnost dokaj nižja. Junice dajejo tam po 1. telitvi le 3246 kg mleka z 3.95% tolšče. Poprečno od vseh kontroliranih krav pa so namolzli le 3492 kg mleka z 23.95% tolšče. Poprečna starost krav od nečlanov je 5 let. Skupna letna tolšča pa 138 kg.

Najboljših deset rejcev v zadrugi je:

1. Čik Herman, pd. Kušej v Libučah, namolzel od štirih krav po 5802 kg mleka, 24.39 tolšče ali 254 kg letno.

2. Sitter Blaž, pd. Bohne na Obirskem, namolzel od ene krave 4794 kg mleka z 5.04% tolšče ali letno 242 kg maščobe.

3. Černko Jakob, pd. Leder na Ponikvi pri Pliberku, namolzel od 6 krav poprečno 5645 kg mleka z 4.26% tolšče ali 240 kg maščobe letno.

4. Krevc Ignac, pd Oberman na Blatu pri Pliberku, namolzel pri poprečno šestih kravah 5223 kg mleka z 4.49% tolšče ali letno od krave 234 kg maščobe.

5. Jamnik Jakob, pd. Ilkert na Blatu pri Trušnjah, namolzel od poprečno 18 krav 5548 kg mleka z 4.13% tolšče ali 229 kg maščobe na leto od krave.

6. Rebernig Anton, pd. Neubauer v Labotu, namolzel od poprečno treh krav 5367 kg mleka z 4,14% tolšče ali 229 kg maščobe na kravo in leto.

7. Oven Friderik, pd. Kogelnik v Velikovcu, namolzel od šestih krav poprečno 5120 kg mleka z 4,31% tolšče ali 220 kg maščobe na kravo in leto.

8. Spitzer Helmut, pd. Gorej v Orliči vasi pri Velikovcu, namolzel od šestih krav poprečno 4930 kg mleka z 4.39% tolšče ali 216 kg maščobe na kravo in leto.

9. Urbančič Andrej, pd. Žaju v Železni Kapli, namolzel poprečno od treh krav 4825 kg mleka z 4.48% tolšče ali 216 kg maščobe na kravo in leto.

10. Skubl Florijan, pd. Dižovnik v Suških gorah, namolzel od poprečno štirih krav 5188 kg mleka z 4.14% tolšče ali 215 kg maščobe na kravo in leto.

Iz tega poročila je razvidno, da je mlečnost tudi južno od Drave močno narasla in imamo tamkaj kar šest najbolj mlečnih obratov, od desetih v celi zadrugi okraja Velikovec.

Kdo ima najboljše krave v zadrugi?

1. Jamnik Jakob, Ilkert na Blatu pri Trušnjah ima kravo Riko, ki je dala 8278 kg mleka z 5.03% tolšče ali 416 kg maščobe. S tem je postala najboljša krava na Koroškem. Prinesla je že pet telet.

2. Zopet Jamnikova iz Blata pri Trušnjah, po imenu Enzi, dala je po sedmi telitvi 9039 kg mleka z 3.78% tolšče ali 342 kg maščobe na leto.

3. Krevc Ignac, Oberman na Blatu ima kravo Švago, ki je po četrti telitvi dala 7076 kg mleka z 4.76% tolšče ali 337 maščobe na leto.

4. Jamnik Jakob, Ilkert na Blatu pri Trušnjah ima kravo Alvaro, ki je po peti telitvi dala 7138 kg mleka z 4.43% tolšče ali 316 kg maščobe na leto.

5. Čik Herman, Kušej v Libučah ima kravo Benito, ki je po peti telitvi dala 6870 kg mleka z 4.90% tolšče ali 309 kg maščobe na leto.

6. Zopet Jamnik Jakob z Blata pri Trušnjah ima kravo Almino, ki je po 10. telitvi dala 6473 kg mleka z 4.51% tolšče ali 292 kg maščobe na leto.

7. Krevc Ignac, Oberman na Blatu pri Pliberku je od krave Viole namolzel po enajsti telitvi 6498 kg mleka z 4.48% tolšče ali skupno 291 kg maščobe.

8. Černko Jakob, Leder na Ponikvi pri Pliberku je od krave Riedi namolzel po osmi telitvi 6707 kg mleka z 4.22% tolšče ali skupno 283 kg maščobe.

9. Spet Černko Jakob, Leder na Ponikvi je dobil od krave Solde po tretji telitvi 4972 kg mleka z 5.65% tolšče ali skupno 281 kg maščobe na leto.

10. Spitzer Helmut, pd. Gorej v Orliči vasi pri Velikovcu je dobil od krave Sente po sedmi telitvi 5959 kg mleka z 4.76% tolšče ali skupno 278 kg maščobe v lektaciji.

Najboljši kravi junici sta imela leta 1975 brata Alojz Čik, pd. Komar v Mali vasi pri Škocijanu in pa Herman Čik, pd. Kušej v Libučah. Prvega teliča je dala 6036 kg mleka z 3.90% tolšče ali skupno 290 kg maščobe v lektaciji, drugega pa 4936 kg z 4.49% tolšče ali skupno 222 kg maščobe v mlečni dobi.

Leta 1975 so vzeli 120 krav v rodovniško knjigo (Herdbuch). Te krave so imele 132 cm višine nad prednjimi nogami. 55%, t. j. 73 cm je bilo od tega premera na prsih. Obseg prsi pa je znašal 198 cm. V letu 1975 je bilo v združenem prostoru izvršenih 4.736 vsemenitev, kar je 56.3% vseh krav in telic.

Na dražbi so rejci prodali leta 1975: 3 bike za poprečno 17.400 šilingov in 78 krav ter telic za poprečno 17.231 šilingov. Ker na rejca ni prišla niti ena cela prodaja, naj bi se v bodoče za prodajo na dražbi v Št. Vidu bolj pobrigali. Imenovanim rejcem h njihovemu odličnemu uspehu čestitamo in jih priporočamo v posnemanje.

Mirko Kumer,
ekonomski svétnik

Slovenščina „v okvari“

Jezik je morda najlaže „pokvarljivo blago“. Najhitreje in najlaže se pokvari ali pravzaprav ga marsikdo pri nas kvari, zlasti tisti, ki se tega ne zavedajo. Ko pa je kakšna jezikovna „pokvara“ ali „okvara“ postala že navada, smo še sami tako pokvarjeni, da smo pripravljeni zagovarjati „razširjeno jezikovno rabo“. Nihče se zato ne spotika, če je npr. vozilo mestnega prometa „v okvari“, kakor nas navadno opozarjajo z napisom in nas odganjajo od „pokvarjenca“. Razumemo — saj smo Slovenci! — da takšen napis (pokvarjen!) pomeni: pokvarjeno (vozilo) ali: na popravilu; ali: ne vozi — ni v prometu.

Slovenščina je očitno ne le lep, marveč tudi „prožen“ jezik, nič kaj odporen proti nalezljivim boleznim ali „bogatenju“ s sorodnimi izrazi. Zaradi besede „kvar“, ki Hrvatom navadno pove isto kot Slovencem, slovenščina ni postala kdo ve kaj bolj pokvarjena ali „kvar“ ji ni v „škodo“; ne čutimo, da bi jo kazil. „Kvar“ je menda oče „okvare“ ali vsaj očetovstvo je sumljivo. Vsekakor zveni bolj domače, slovensko „pokvara“, saj tudi pravimo „pokvarjenec“, „pokvarjenka“ (sprijenka) in ne (vsaj doslej še ne) „okvarjenka“.

Bolj pa vsaj nekatere Slovence motijo takšne besede skaze (spake), kar je pač tudi jezikovna sprijenost (pokvarjenost), ko so samostalniki nepravilno povezani s predlogi ali ko so predlogi na nepravem mestu. Morda bi to kdo opazil, če bi bral kaj takšnega, namesto „vozilo v okvari“, recimo: „slovenščina v okvari“. Predlog „v“ v takšni rabi bi nas privedel na sled, da se je slovenščina tudi v tem primeru nalezla hrvaške „navade“, saj je srbohrvaško (menda) kar lepo in prav reči, da so „kola u kvaru“.

Precej predlogov je, ki jih v slovenščini zlasti po vojni uporabljamo čedalje pogosteje po srbohrvaškem zgledu. Nekatere besedne zveze nas več prav nič ne motijo in ne bi kazalo npr. preganjati rabe „v partizane“ (namesto „je šel k partizanom“). Le malokoga moti „v svetu“ (po svetu, na svetu). Vsaj mene pa neznosno moti „v vrtu“, saj ta spaka kazi ne le slovenščino, marveč tudi slovensko vrtnarstvo.

DOM v TINJAH

Od petka, 2. do nedelje, 4. IV.; 18.00 do 13.00
PRIPRAVA NA ZAKON
Tečaj za mladino od 18. leta naprej
Referenti: dr. Emil Smolnig, dr. Franc Arnold, ga. Marinka Inzko in g. Jože Kopeinig

Od nedelje, 4. do četrtka, 8. IV.; 18.00 do 9.00
REVOLUCIJA EVANGELIJA
Duhovne vaje v nemškem jeziku za člane Spravnega rožnega venca
Voditelj: p. Petrus Pavliček OFM Cap, Dunaj

V nedeljo, 4. IV.; 15.00 do 18.00
LITERARNI POPOLDAN
Iz svojih del bere univ. prof. dr. Alois Brandstetter
Pogovore vodi: prof. dr. Robert Saxer

Od petka, 9. do nedelje, 11. IV.: 15.00 do 12.00
MOČ IZ GLOBINE
Dnevi srečanja za študentke ter za mlajša dekleta od 16. do 18. leta
Voditelj: dr. Andrej Kajžnik

V nedeljo, 11. IV.; 14.30 do 20.00
TINJSKI LITERARNI POGOVORI „ANGAŽIRANOST LITERATURE“
Referenta: Lev Detela in Florijan Lipuš
Vodja: Horst Ogris
Prireditelj: Dom v Tinjah skupaj s klubom Mladje

Od srede, 21. do nedelje, 25. IV.; 18.00 do 12.00
MALA POT K SVETOSTI
Duhovne vaje v nemškem jeziku za žene in može v duhu sv. Terezije Deteta Jezusa
Voditelj: p. dr. Maximilian Breig, Augsburg

JACK LONDON: **54**

TRI SRCA

Henry tisti hip ni dobro streljal. Dolgo je čepel v temnem podzemlju in zato se mu oči niso mogle tako hitro privaditi sončnim žarkom. Njegov prvi strel je zadel samo naključno. Vsi drugi streli so zgrešili cilj. Ta čas sta jo Torres in poglavar ubirala proti bližnji goščavi.

*

Čez deset minut je Torres opazil žensko iz plemena Izgubljenih duš, ki je skočila izza drevesa in udarila poglavarja z debelim kamnom po glavi tako, da se je zgrudil mrtev na tla. Torres je dvignil puško in ustrelil, nato je ves prestrašen preskočil poglavarjevo truplo in planil naprej. Nekje daleč za seboj je slišal Henryjev in Solanov glas. Bili so mu za petami. Spomnil se je prizora svoje smrti, ki ga je mimogrede videl v Ogledalu Sveta. Že takrat se je tega prizora tako ustrašil, da se je ves tresel.

Toda pokrajina se mu je zdela tuja. Na prizoru v Ogledalu Sveta ni bilo nobenih rastlin — same skale, sončni žarki in živalske kosti. In novo upanje se je porodilo v Torresovem srcu. Morda pa smrti še ne bo ta dan? Morda tudi to leto ne? Kdo ve? Morda bo živel še dvajset let? Kaj če bi mu smrt res prizanesla in če bi bilo laž vse, kar je govorilo Ogledalo Sveta? Življenje je tako lepo, svet tako veličasten! Nič ne de, da je moral pustiti zaklad ob jezeru. Saj se lahko znova vrne v dolino Izgubljenih duš s celo armado in pobije te divjake, ki tako ali tako ne potrebujejo zaklada.

Stopil je iz džungle in zagledal pred seboj planoto, pokrito z debelo plastjo ugasle lave. Tu se noge sploh niso udirale. Hitel je dalje in zopet je prišel v pragozd. Zdaj se mu ni bilo treba bati smrti. Glasovi preganjalcev so utihnili, vse je bilo mirno, daleč naokrog ni bilo slišati žive duše. In Torres je bil prepričan, da je rojen pod srečno zvezdo, ki mu to pot priskoči na pomoč.

Načrt rešitve je bil kmalu sestavljen. Tu si poišče skrivališče in počaka do noči. Nato se splazi nazaj k jezeru, tja, kjer šumi vrtinec. Tam ga ne bo mogel nihče ovirati. V skrajnem primeru skoči v vrtinec tudi brez draguljev. Pot po podzemni reki mu ni bila strašna, ker jo je že poznal. In v duhu je zopet zagledal slikovite bregove reke Gualace, ki valovi svoje mogočne valove v morje. Poleg tega se je pa spomnil, da ima v žepu dva ogromna rubina in dva smaragda, ki sta se lesketala v očesnih duplinah Chie in Hzatzla. Ti dragulji so predstavljali neizmerno bogastvo. Kaj za to, da ne more odnesti zaklada plemena Maya in postati najbogatejši človek na svetu? Bil je zadovoljen tudi s štirimi dragulji. Želel si je samo, da bi se čimprej stemnilo, da bi lahko neopaženo skočil v podzemni potok, od tod pa čez skale v reko Gualaco, ki bi mu pomagala priti iz te začarane doline.

Prizor bega in rešitve si je v domišljiji naslikal tako jasno, da ni opazil, kam gre. Naenkrat mu je zmanjkalo tal pod nogami in strmoglavil je v globok prepad. Ni mu bilo sojeno znova plavati po podzemni reki. Padel je namreč z glavo naprej v brezno. Poševna skala, ko kateri je drsel, je bila tako gladka in mokra, da se ni mogel ustaviti. Lovil se je z rokami in nogami, toda ves trud je bil zaman.

Končno je padel na dno. Nekaj časa se ni mogel ganiti. Ko si je od strahu nekoliko opomogel, je začutil pod roko nekaj neobičajnega. Prisegel bi bil, da so zobje. Ves prestrašen je pogledal, kaj je, in takoj se je spomnil. Res so bili zobje — bila je preperela čeljust — toda poznalo se ji je na prvi pogled, da ni človeška. Torres jo je pobral in ogledoval od vseh strani. Prepričal se je, da ima opraviti s svinjsko čeljustjo. Okrog njega in pod nogami so se valjale druge kosti, ostanki svinjskih in drugih živalskih okostnjakov.

Kje neki je že videl kup kosti? Začel je razmišljati in naenkrat se je spomnil velikega zlatega keliha v caričinem domu. Ozrl se je okrog. Križ božji! Isti prizor, ki ga je videl v Ogledalu Sveta. Slika v zlatem kelihu in ta strašna jama sta si do pičice podobni. Celih dvesto čevljev ga je ločilo od zemeljske površine. Stene te globoke kotanje so bile gladke in strme, tako da je bila vsaka misel na rešitev zaman. Pot nazaj, od koder je zdrsel v jamo, je bila zaprta.

Naenkrat mu je v glavo šinila strašna misel. Skočil je pokonci in se začel prestrašeno ozirati okrog. Spomnil se je, da delajo podobne kotline neke vrste pajki, ki sede potem na dnu in čakajo, da pade žrtev sama v nastavljeno past. Če bi kotlina ne bila tako velika, bi Torres mislil, da se je ujel v tako past. Pa tudi zdaj mu je bujna domišljija šepetala, da preži tu nekje na dnu ogromen pajek, ki se že plazi k njemu, da mu izpije kri. Toda dno kotline je bilo prazno. Dno je bilo okroglo in je merilo v premeru dobrih deset čevljev. Pokrito je bilo z raznimi živalskimi kostmi, ki so segale najbrž zelo globoko. Vsaj Torresu se je zdelo, da stoji na ogromnem kupu živalskih okostnjakov. Čemu neki je pleme Maya izkopalo to grozno kotlino? Na to vprašanje Torres ni znal odgovoriti. Bil je trdno prepričan, da jama ni naravna.

Preden se je stemnilo, se je Torres skušal najmanj desetkrat skobacati iz jame, toda ves trud je bil zaman. Po vsakem poizkusu se je umaknil tja, kamor je padala njegova senca, ki je postajala vedno večja. Tu je ležal in sopihal, zakaj v kotlini je vladala neznosna vročina. Ta jama je bila prava peč in Torres je čutil, da ga polagoma zapuščajo moči. Pot mu je lil curkoma po vsem telesu. Nastala je noč in Torres je zatisnil oči. Komaj ga je objel spanec, je znova planil pokonci in začel razmišljati, kako bi se rešil. Zavest, da leži tu v jami živ pokopan, mu ni dala miru. Edina pot je bila navzgor, toda njegovi možgani si niso mogli izmisliti nobenega načina, kako priti strmim stenam do živega. Poleg tega ga je obhajala groza pri misli, da bo kmalu zopet dan. Vedel je namreč, da sonce po-

TV AVSTRIJA

1. PROGRAM

NEDELJA, 28. marca: 15.55 Troje dob — 16.55 Igra treh dežel — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Klub seniorjev — 18.30 Glasba v sliki — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki 1 — 19.50 Šport — 20.15 Veliki volk kliče — 22.10 Poročila in šport.

PONEDELJEK, 29. marca: 9.00 Am, dam, des — 9.30 Govoriti in govoriti pustiti (1) — 10.00 Šolska televizija: English on TV — 10.30 Devica za princa — 17.30 Am, dam, des — 17.55 Za lahko noč — 18.00 V kraljestvu divjih živali — 18.25 MI — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki 1 s kulturo in športom — 20.00 Šport v ponedeljek — 20.50 Nastop v Manhattanu — 21.35 Poročila in šport.

TOREK, 30. marca: 9.00 Am, dam, des — 9.30 Študijski program kemije — 10.00 Šolska televizija: nova matematika — 10.30 Srce mora utihniti — 17.30 Am, dam, des — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Lepa Marianne — 18.25 MI — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki 1 s kulturo in športom — 20.00 Kot gost pri družini Ranaivo na Madagaskarju — 20.15 Kaj sem? — 21.05 Obzorja — 21.50 Kmetje — „ohcet" — 22.35 Poročila in šport.

SREDA, 31. marca: 9.00 Kmetijstvo danes — 10.00 Šolska televizija — 10.30 Veliki volk kliče — 17.00 Čebula rože — 17.25 Rdeči avtobus — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Vsi moji dragi — 18.25 MI — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki 1 s kulturo in športom — 20.00 Vaš nastop, prosim! — 20.45 Tako je bilo včeraj — 21.30 Poročila in šport.

ČETRTEK, 1. aprila: 9.00 Am, dam, des — 9.30 Kaj morem postati? — 10.00 Šolska televizija: obraz stoletij — 10.30 Lopov Voyou — 17.30 Am, dam, des — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Follyfoot-farma — 18.25 MI — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki 1 s kulturo in športom — 20.00 Poštenjak — komedija — 21.30 Literaricum — 22.00 Poročila in šport.

PETEK, 2. aprila: 9.00 Am, dam, des — 9.30 Kot gost pri Arnulfu Neuwirthu — 10.00 Šolska televizija — 10.30 Morala Ruth Halbfaß — 17.30 Am, dam, des — 17.55 Za lahko noč — 18.00 V 80 dneh okoli sveta — 18.25 MI — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki 1 s kulturo in športom — 20.00 Peter Voss, milijonski tat — 20.55 200 let Burgtheatra — 22.05 Deseta žrtev — 23.40 Poročila in šport.

SOBOTA, 3. aprila: 15.30 Ljubezenska vojna po notah — 17.00 Športna abeceda — 17.30 Black beauty — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Panoptikum — 18.25 Dobra volja z glasbo — 19.00 Avstrija v sliki z Južno Tirolsko-aktualno — 19.30 Čas v sliki 1 in kultura — 19.55 Šport — 20.15 Obisk je tu — Heinz Conrads — 21.35 Šport — 21.55 Petorica zaničevanih — 23.35 Poročila.

2. PROGRAM

NEDELJA, 28. marca: 17.15 Na poti — 18.00 Spotlight —18.30 Madame Bovary — 20.15 Romeo in Julia, balet Sergeja Prokofjeva — uprizoritev moskovskega Bolšoj-gledališča ob njegovi 200-letnici — 22.15 Parnas.

PONEDELJEK, 29. marca: 17.55 Študijski program kemije — 18.25 Angleščina za začetnike — 19.00 Evropska dediščina — 20.00 Kmetje — 20.50 Kontrapunkt — 21.40 Čas v sliki 2.

TOREK, 30. marca: 17.55 Kmetijstvo danes — 18.25 People you meet — — 19.00 Ljudje iz pragozda Kalahari — 20.00 Lopov Voyou — 22.00 Čas v sliki 2 in kultura.

SREDA, 31. marca: 17.55 Kaj morem postati — prodajati in svetovati — 18.25 Apprenons le francais — 19.00 Volkovi in psi — 20.00 Morala Ruth Halbfaß — 21.35 Čas v sliki 2 in kultura.

ČETRTEK, 1. aprila: 17.55 Kot gost pri Arnulfu Neuwirthu — 18.25 Ruščina — 19.00 Ikarus — 20.00 Fat City — 21.30 Čas v sliki 2 in kultura.

PETEK, 2. aprila: 17.55 Govoriti in govoriti pustiti — 18.25 Telekolle — nemščina — 19.00 6 x Amsterdam — 19.45 Dva gospoda — Laurel in Hardy — 20.00 Znanje aktualno — 20.55 Apropos film — 21.40 Čas v sliki 2 in kultura — 22.10 Hawaii pet — nula.

SOBOTA, 3. aprila: 15.50 Koncertna ura — 16.50 200 let Burgtheatra — 18.00 Brez nagobčnika — pogled čez mejo — 19.00 Walter Mittelholzer — 19.50 Galerija — 20.15 Please love me — šov z Waterloo & Robinson — 21.00 Evrovizija iz Den Haaga: Grand Prix de la chanson.

TV Ljubljana

NEDELJA, 28. marca: 8.50 Poročila — 8.55 Za nedeljsko dobro jutro — 9.25 625 — 10.05 Vzpon človeka — 10.55 Otroška matineja — 12.00 Kmetijska oddaja — 12.45 Poročila — 18.25 Hišica v preriji — 19.20 Cikcak — 19.30 TV dnevnik — 20.00 Salaš v malem ritu — 21.00 Volja je pot — 21.20 TV dnevnik — 21.35 Športni pregled.

PONEDELJEK, 29. marca: 8.10 TV v šoli — 10.00 TV v šoli — 17.15 Pravljica iz lutkarjevega vozička — 17.40 Vredno je vedeti — 17.55 Obzornik — 18.10 Sodobna medicina — 18.35 Odločamo — 18.45 Mladi za mlade — 19.30 TV dnevnik — 20.00 I. Cankar: Kralj na Betajnovi — 21.45 Kulturne diagonale — 22.15 TV dnevnik.

TOREK, 30. marca: 8.10 TV v šoli — 10.00 TV v šoli — 11.10 TV v šoli — 17.20 Zapojte z nami — 17.35 Papirnati mesec — 18.00 Obzornik — 18.15 Ne prezrite — 18.45 Narodna glasba — 19.30 TV dnevnik — 20.00 Mednarodna obzorja — 20.45 Feliks in Otilija — 21.45 TV dnevnik.

SREDA, 31. marca: 8.10 TV v šoli — 10.00 TV v šoli — 17.05 Paster — 17.20 Mojstri stare japonske obrti — 17.45 Obzornik — 18.00 Na sedmi stezi — 18.45 Od vsakega jutra raste dan — 19.30 TV dnevnik — 20.00 Film tedna: Pet lahkih komadov — 21.40 Miniature: II. Brandenburški koncert — 22.00 TV dnevnik.

ČETRTEK, 1. aprila: 8.10 TV v šoli — 10.00 TV v šoli — 11.00 Odhod štafete mladosti in proslava ob 30-letnici mladinskih delovnih brigad — 14.10 TV v šoli — 17.20 Cvetlična pravljica — 17.35 Pesterna — 18.00 Obzornik — 18.20 Mladina gradi — 19.30 TV dnevnik — 20.00 Balzacova velika ljubezen — 21.00 Kam in kako na oddih? — 21.10 Četrtkovi razgledi — 21.40 Iz koncertnih dvoran — 22.30 TV dnevnik — 22.45 Goli Evrope.

PETEK, 2. aprila: 8.10 TV v šoli — 10.00 TV v šoli — 14.10 TV v šoli — 16.00 Košarkarski finale za pokal prvakov — 17.10 Križem kražem — 17.20 Pisani svet — 17.55 Obzornik — 18.10 Rock koncert — 18.45 Ali je uho le za poslušanje — 19.05 Kako uporabljamo slovar slovenskega jezika — 19.30 TV dnevnik — 19.55 Tedenski notranjepolitični komentar — 20.05 V pasti — 20.55 Vzpon na Makalu.

SOBOTA, 3. aprila: 9.30 TV v šoli — 10.35 TV v šoli — 12.00 TV v šoli — 15.10 Nogomet: Velež — Vojvodina — 17.45 Študij na univerzi — 18.05 Obzornik — 18.20 Otroški spored — 19.30 TV dnevnik — 19.50 Tedenski zunanjepolitični komentar — 20.00 Filmski večer — 20.45 Moda za vas — 21.00 Haag: Pesem Evrovizije 76 — 22.45 Poročila — 22.50 625.

Berite in širite „nt"!

Za tiskovni sklad so darovali:

Miklau Janez, Dobrla vas	300.—
Mohar Peter, Dobrla vas	300.—
Rekar Martin, Škofiče	100.—
Ogris Andrej, Miklavčevo	100.—
Račnik Marija, Brege	100.—
Ojcl Jožef, Polana	100.—
Straus Bernard, Žihpolje	50.—
Schuster Franc, Rožek	50.—
Krušic Franc, Velinja vas	50.—
Kropfitsch Uršula, Velinja vas	50.—
Neimenovani, Škocijan	50.—
Wutte Marija, Vogrče	50.—
N. N., Vogrče	50.—
Lubas Mihael, Vogrče	50.—
Trampuš Marko, Dob	50.—
Randev Doroteja, Dob	50.—
Krištof Alojz, Vidra vas	50.—
Blüml Katarina, Št. Janž	50.—
Vošnjak Jože, Št. Janž	50.—
Hafner Filip, Št. Janž	50.—
Moschitz Marica, Št. Janž	50.—
Olip Jožef, Goriče	50.—
Krauzer Anton, Dolinčiče	50.—
Wuzella Terezija, Reka	50.—
Dobernik Tomaž, Reka	50.—
Sticker Jože, Št. Peter	50.—
Neimenovani, Št. Peter	50.—
Schüttelkopf Andrej, Velika vas	50.—
Nagele Ursula, Št. Jakob	50.—
Dr. Hoja Simon, Št. Jakob	50.—
Neimenovani, Št. Jakob	50.—
Jelenik Ana, Št. Jakob	50.—
Samonig Doroteja, Št. Jakob	50.—
Baumgartner Alojz, Bistrica	50.—
Lepušic Jožef, Št. Janž	40.—
Nachbar Mirko, Vidra vas	30.—
Kert Pavel, Dob	30.—
Lederer Johan, Reka	30.—
Kunčič Jožef, Št. Peter	30.—
Izop Franc, Gorinčiče	30.—
Visočnik Pavel, Dob	30.—
Zapuder Katarina, Vogrče	20.—
Petrovnik Marija, Vogrče	20.—
Končič Aleks, Vogrče	20.—
Žmavcer Maks, Vogrče	20.—
N. N., Bregl	20.—
Milavec Andrej, Brege	20.—
Krasnik Ludvik, Dob	20.—
Piko Maks, Vidra vas	20.—
Pečnik Mihael, Št. Janž	20.—
Rus Ivan, Struga	20.—
Valentinič Jožef, Ravne	20.—
Fugger Anton, Ravne	20.—
Gröblacher Hanzej, Reka	20.—
Sereinig Ludvik, Sreje	20.—
Rasinger Frančiška, Sreje	20.—
Neimenovana, Št. Peter	20.—
Krištof Josef, Velika vas	20.—
N. N., Čirkovče	15.—
Žlinder Franc, Dob	10.—
Kunčič Marija, Podsinja vas	10.—
Doliner Anton, Goriče	10.—
Paul Johan, Dolinčiče	10.—
Bernsteiner Anica, Lienz	10.—

Kowa Küchen

- direktna prodaja k cenam proizvodnje
- tukaj načrtuje in izdeluje strokovnjak vašo kompletno kuhinjo
- od ponedeljka do petka odprto brez odmora od 8. do 18. ure; v sobotah od 8. do 12. ure.

PROSTORI ZA OGLED IN RAZSTAVLJANJE V TOVARNI: PODJERBERG / ST. KATHREIN
Pošta Škofiče / Schiefling
Telefon 0 42 74 - 29 55 18

NAŠ TEDNIK izhaja vsak četrtek. Naroča se na naslovu: „Naš tednik", Celovec, Viktringer Ring 26, 9020 Klagenfurt. — Telefon uredništva, oglasnega oddelka in uprave 84 3 58. Naročnina znaša letno: za tuzemstvo 150.— šil., za inozemstvo 250.— šil. (po zračni pošti 500.— šil.). — Lastnik in izdajatelj: Narodni svet koroških Slovencev. — Odgovorni urednik: Nužej Tolmajer, Verovce št. 2, 9065 Žrelec. — Tiska: Tiskarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu, Viktringer Ring 26.

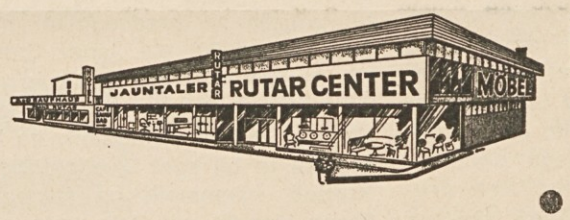

RUTAR-CENTER

RUTAR CENTER, A-9141 Dobrla vas
Eberndorf, telefon 0 42 36 - 381

- ugodno dobavi
- in hitro na dom
- dostavi

dnevi tako razbeli stene in dno, da mora v neznosni vročini vsako živo bitje poginiti. Preden nastane naslednja noč, bo njegovo telo tako prepečeno in izsušeno, da se spremeni v mumijo. Noč je bila strašna, še strašnejši bo pa dan.

Ko se je začelo daniti, je Torresa obšla nepopisna groza. Bližala se je neizogibna smrt in v pričakovanju njenega prihoda je postal Torres iznajdljiv. Smrti se boji vsako živo bitje, kaj šele človek. Vso noč je zaman razmišljal, kako bi se rešil in šele zjutraj mu je šinila v glavo srečna misel. Če ne more plezati iz jame po stenah, mu pač ne preostane drugega, kakor pot navzdol. ‚Pa sem res tepec, da nisem takoj pomislil na to,' je zamrmral sam pri sebi. ‚Saj bi bil lahko kopal vso noč, ko je bilo še hladno, zdaj bo pa treba kopati pod pripekajočimi žarki.' In začel je na vso moč razmetavati in razkopavati preperele kosti. ‚Saj ni mogoče, da bi pod kostmi ne bilo izhoda. V jamo se je po vsakem nalivu stekala voda in če bi na dnu ne bilo nobene odprtine, bi bila kotlina že polna vode. Eh, moja glava, moja trda butica!'

Torres je začel kopati na eni strani in metati kosti na drugo. Delal je tako trdo, da si je polomil vse nohte in odgrnil kožo na prstih do krvi. Toda hrepenenje po življenju je bilo tako veliko, da bolečin sploh ni čutil. Poleg tega se je pa zavedal, da tekmuje v hitrosti s soncem in da je njegovo življenje odvisno od izida tekme. Če prikoplje do dna, preden se dvigne sonce visoko nad obzorje, bo nevarnost odstranjena. V nasprotnem primeru ga čaka strašna smrt na kupu živalskih kosti. Čim bolj se je poglabljal, tem težje je bilo razkopavati preperele živalske okostnjake. Kosti so v spodnjih plasteh ležale tako na gosto, da jih je moral naposled razbijati s puškinim kopitom in šele potem je lahko odmetaval zdrobljene koščke.

Čez dobre tri ure, ko je postala vročina že neznosna, je naletel na odkopani steni na prve črke nekega napisa, ki ga je moral nekdo napraviti z nožem. In takoj se je znova oglasilo upanje na rešitev. S podvojeno silo je začel kopati in odmetavati kosti na vse strani, kakor jazbec ali lisica, ki si koplje brlog. Del prsti in zdrobljenih kosti je padel nazaj, večji del pa je znova zasul jamo okrog njegovih nog. Toda Torres je bil tako zaverovan v svoje delo, da ni opazil te nevarnosti. Tako je kopal v potu svojega obraza že štiri ure, pa se ni poglobil niti do pasu.

Naposled je bil napis odkopan, tako da ga je lahko prebral. Glasil se je:

„PETER MC GILL, IZ GLASGOVA, 12. MARCA 1820. REŠIL SEM SE IZ PEKLENSKE JAME SKOZI TA ROV, KI SEM GA KOPAL Z ROKAMI DOTLEJ, DOKLER NISEM NAŠEL IZHODA."

Rov! Izhod! Pod napisom mora biti rov! In Torres se je znova lotil dela. Ves blaten in prašen je bil podoben ogromni kroti. Prah mu je silil v oči, nosnice in sapnik, tako da je komaj dihal. Večkrat je moral zlesti iz jame, da si oddahne in pokašlja. Dvakrat je celo omedlel. Toda sonce, ki se je bližalo zenitu, ga je priganjalo k delu.

Naposled je tik pred seboj zagledal špranjo. Odprtina je bila toliko široka, da je vtaknil skozi glavo in zagledal pred seboj drugo jamo, kjer ni bilo sonca. Na svežem hladnem zraku mu je takoj odleglo, toda radost in reakcija je bila tako velika, da je znova omedlel. Ko se je zavedel, je začel hvaliti Stvarnika za čudovito rešitev. Plazil se je po rovu dalje in kmalu je spoznal, da je zašel v jamo, kamor je pleme Maya metalo mrhovino in drugo nesnago. Kosti so škripale pod njegovimi nogami in Torres je čutil, da ga zapuščajo moči. Končno je zagledal dnevno svetlobo. Čim bolj se je bližal izhodu iz podzemlja, tem bolj so se mu šibila kolena. Vedel je, da to ni fizična utrujenost, niti posledica lakote, pač pa hude žeje. Voda, nekaj kapljic vode, to je vse, kar je potreboval, da si opomore. Toda o vodi ni bilo nikjer duha ne sluha.

Pač pa se je dnevna svetloba vedno bolj bližala. Naposled je Torres opazil, da dno rova postaja vedno ožje. Pa tudi ves rov se je zožil in postal podoben mišolovki. Sam Torres je bil kakor miš, ki leze v nastavljeno past. Bal se je, da rov postane preozek še preden pride iz njega. In ta strah je bil utemeljen. Konec rova je bil tako ozek, da Torre skljub vsemu prizadevanju ni mogel spraviti glave skoz odprtino. Videl je sončne žarke, pa ni mogel do njih.

Pred njim je šumel potok, ob katerem je raslo grmovje. Na obeh straneh so bili zeleni travniki. Torres je skoz odprtino v skali videl rodovitno dolino, do katere pa ni mogel. Ob vodi so se pasle črede krav in volov, med njimi tudi nekaj ovac. To je bila živina izgubljenih duš. Torres bi bil rad videl, kako krave pijo, da bi tako lahko deloma potolažil neznosno žejo, toda krave očitno niso bile žejne. Nespametne krave! Zakaj ne pijo, dasi imajo čisto studenčnico tik pred nosom? Kako navdušeno bi jo pil on, če bi le mogel do nje!

Naenkrat so se krave vznemirile. Začele so se ozirati in napenjati ušesa. In ko se je pojavil iz grmovja velik bik, so mu hitele naproti. Bik se pa ni zmenil zanje. Stopil je k potoku in začel piti. Torresu je bilo neznosno, ko je moral to gledati. Divje je zakričal in bik je prestrašeno odskočil. Krave so dvignile glave in se ozirale na vse strani. Ker pa niso nikogar opazile, so se kmalu pomirile in znova začele z repi odganjati nadležne muhe. Torres je napel vse sile in potegnil glavo nazaj v rov. Pri tem si je odrgnil ušesa. Strašna žeja in zavest, da je rešitev tako blizu, pa vendar ne more iz podzemne pasti, je vplivala nanj, tako da se je zgrudil na kup kosti in znova omedlel.

Čez dve uri se je zdramil in opazil, da njegova glava sloni na lobanji, ki se je valjala poleg okostnjaka. Žarki zahajajočega sonca so padali skoz ozko odprtino. Naenkrat je Torres zagledal zarjavel nož. Imel je zakrivljeno in prelomljeno ostrino, kar je pričalo o davnih dogodkih v tem strašnem rovu. Ta nož je bil tisto orodje, s katerim je nesrečni Mc Gill tik pred smrtjo izrezljal napis na skali. In ta lobanja, ta okostnjak je bil edini spomin na moža, ki je tu v podzemlju našel grozno smrt. Torresa je ta prizor tako pretresel, da se mu je začelo mešati.

(Dalje prihodnjič)

Akcijski komite o Wagnerju: gnusno!

V odprtem pismu na deželnega glavarja protestira Akcijski komite proti ugotavljanju manjšine in za pravice koroških Slovencev proti intervjuju, ki ga je dal Wagner dunajski Arbeiter Zeitung in ki je bil objavljen 7. marca 1975. V tem intervjuju je deželni glavar zastopal mnenje, češ „sile, ki po zedinjenju strank še nadalje hočejo delati izvenparlamentarno opozicijo, je treba označiti kot ekstremistične, njih zastopnike pa kot ljudi, ki hočejo le nadalje netiti ogenj."

V odprtem pismu, ki so ga podpisali proponenti Akcijskega komiteja dr. Ulrich Trinks, mag. dr. Kurt Traar in urednik Harald Irnberger, je med drugim povedano:

„Akcijski komite proti ugotavljanju manjšine in za pravice koroških Slovencev, v katerem so se formirale osebe iz vseh demokratično mislečih političnih plasti, se smatra kot taka sila, ki tudi po sklepu treh strank za izvedbo ugotavljanja manjšine — sicer ne v obliki izvenparlamentarne opozicije, vendar pa znotraj naše demokratične družbene skupnosti — nastopa proti zgrešeni manjšinski politiki zvezne vlade.

Pripoznamo sicer, da politična praksa na podlagi ustave odmerja strankam pri tvorbi volje odlično vlogo. Ravno zaradi tega pa mora ostati neosporavano, da spada prosto izražanje mnenja vključno stvarne kritike odločb političnih strank ravno tako k našim osnovnim pravicam. Te pravice morate respektirati tudi Vi, ker tudi Vi v strankah nimate monopola za tvorbo mnenja.

Če poskušate vsako drugo stališče ocenjevati kot ekstremistično, meji to na gnusobo in vrže značilno luč na Vaše razumevanje za demokracijo. Akcijski komite Vas zaradi tega prosi, da nanovo premislite Vaše razumevanje za demokracijo, pa tudi Vaše mnenje in držo nasproti narodnim manjšinam."

Škocijan: dolgovi, dolgovi . . .

Šele uro pred polnočjo so se občinski odborniki v Škocijanu lotili razprave o proračunu. Prejšnje štiri ure občinske seje so prevladali včasih že malenkostni prepiri, n. pr. ali sme nekdo ob jezeru popraviti dva preperela stebra ob mostiču. Da se premalo upoštevajo (tudi s strani mandatarjev) predpisi za snago Klopinjskega jezera, je moral priznati zase tudi ÖVP-podžupan dr. Trinkl. Pa tudi plačilni predpisi za kanal nimajo primerne učinkovitosti, saj so svoje prispevke plačali le „ta majhni" ljudje, večji podjetniki pa raje čakajo na tožbo in eksekutorja. Tega pa se občina brani. Sploh je Škocijan občina s slabo plačilno moralo, tudi pri davkih . . .

Proračun sam pa predvideva 22,978.000 šilingov izdatkov, dohodkov pa za 530.000 šil. manj. Izredni proračun z vsoto 15,5 milijonov je izenačen. Največji projekt je seveda kanalizacija. Izgradili pa bodo tudi občinsko poslopje. Odbornik gospodarske liste Konzilia je omenil visoko zadolženost občine: 8000 šilingov na vsako glavo. Odplačanje dolgov terja letno 2,5 milijonov. — Ob koncu leta bo občina imela predvidoma 32 milijonov dolga. — Proračun slednjič je bil sklenjen soglasno, kar odgovarja novi liniji socialistov. Kljub hudi kritiki so dali svoj pristanek, ker se hočejo profilirati kot prva stranka 1979.

Kreisky: 25 procentov je preveč!

Kancler Kreisky je po svojem prihodu z Bližnjega vzhoda dejal na tiskovni konferenci, čim nižji je odstotek pri dvojezičnih napisih, tem bolje je to. 25 procentov so zahtevale le koroške stranke, vendar z njimi noče pričeti zaradi tega vojne. Glede slovenskih protestov je dejal kancler, da so naslovljeni na napačno adreso, ker je vlada dvakrat (!) postavila napise. K temu je zapisal Volkswille:

„Welche Adresse ist dann eigentlich die richtige? Wenden sich die Slowenen an Jugoslawien, sind sie unpatriotisch, wenden sie sich an die UNO, ist Kreisky auf sie böse, weil sie ein österreichisches Problem ‚internationalisieren'. An wen soll sich eine unterdrückte Minderheit dann wenden, wenn nicht an die eigene Regierung? An das Salzamt?"

SPD Danica: nad 125 prireditev!

V soboto, 20. marca 1976, je imelo Slovensko prosvetno društvo „Danica" iz Št. Vida v Podjuni svoj redni občni zbor. Poleg članov društva je pozdravil predsednik Stanko Wakounig še oba predsednika osrednjih kulturnih organizacij koroških Slovencev župnika Lovra Kaslja in Hanzija Weissa, ter tajnika Nužeja Tolmajerja. Za uvod je zapel mešani pevski zbor „Danica", pod vodstvom Hanzija Kežarja.

Predsednik Stanko Wakounig je nato podal obširno poročilo od zadnjega občnega zbora pa do danes. Naštel je težave glede prostorov, kajti društvo nima ne lastne društvene sobe, kaj šele lastne dvorane. Tako se morajo zadovoljiti z majhnim prostorom v župnišču. Predsednik se je zahvalil duši in neumornemu kulturnemu delavcu pevovodji Hanziju Kežarju za ves njegov idealizem, ki ga vrši v okviru pevskega zbora in tria „Korotan". Tajniško poročilo pa je podala Milica Koncilja. V tem času so Šentvidčani imeli nad 125 prireditev.

Omeniti pa je treba, da je imelo društvo tudi mednarodne stike.

Na občnem zboru pa je društvo soglasno potrdilo članstvo v obeh osrednjih kulturnih organizacijah. Za predsednika je bil izvoljen dosedanji predsednik Stanko Wakounig, za podpredsednika dipl. trg. Jože Habernik in dipl. inž. Franc Koncilja; tajnica Milica Koncilja; namestnica Danica Kežar; blagajnik Franc Polzer; namestnik Foltej Rupitz; za pevsko področje Hanzi Kežar; za dramsko pa Marko Marko.

Kot zaključek pa je tajnik KKZ Nužej Tolmajer še predvajal nemški film „Gewalt und Gewissen".

Občni zbor SKD Globasnica

SKD Globasnica je imelo pri Šoštarju v Globasnici svoj redni občni zbor. Med udeleženci je predsednik Luka Hudl posebno pozdravil goste iz Cirkovc, Kidričeve, Ptuja in Pliberka ter podpredsednika KKZ Stanka Wakouniga.

Predsednik se je zahvalil ob svojem poročilu vsem odbornikom in članom, ki so se žrtvovali za uspešno delovanje našega društva. Prosil je še za naprej vse člane društva za aktivno sodelovanje. Le z skupnim delom bo mogoče ustvarjati novih temeljev na kulturnem področju v našem kraju. Sledilo je poročilo tajnika Hanzeja Writza. Poročal je, da je imelo društvo od zadnjega občnega zbora 15 prireditev, na treh drugih so skupine našega društva sodelovale, organiziralo je izlet v Slovenijo in letovanje otrok na Jadransko morje. Veliko vaj, sestankov in sej je bilo potrebno, da so se uresničili vsi načrti .

Zelo važna točka je bilo poročilo blagajnika Štefana Kordeša, ker v današnjem času društvo brez denarnih sredstev ne more dobro delovati. Knjižničar Janez Havel je poročal, da v zadnjem letu ni izdal veliko knjig, proti televiziji pač ne more konkurirati. Starši naj bi pospeševali zanimanje za branje pri otrokih in mladini.

Gostje iz Slovenije so čestitali društvu, ker zelo aktivno deluje in želeli, da bi še v prihodnosti imeli dobre prijateljske stike in dobro sodelovanje. Zastopnik KKZ Stanko Wakounig je pohvalil društveno delovanje Globašanov in izrazil željo, da bi društvo naprej tako plodno kulturno ustvarjalo.

Predsednik SPD „Edinost" Pliberk, Jožko Hudl, je pozdravil dejstvo, da se je globaško društvo odločilo, da razširi letošnji kulturni festival tudi v Pliberk. Prosil je tudi člane društva, da bi pomagali pri pripravi igre „Samorastniki", ki bo poleti na prostem pri Šmihelu.

Po kratkem odmoru se je izvolil nov društveni odbor. Ta se je malo spremenil: Luka Hudl je ponovno bil potrjen za predsednika; nova podpredsednika sta Janez Smrečnik in Štefan Hudl; tajnik in njegov namestnik sta ostala Hanzej Writz in Hubert Dumpelnik; za blagajnika je bil spet izvoljen Štefan Kordeš, namestnik pa je postal Franc Markitz ml. Cela vrsta oseb se je še imenovala in potrdila v mladinski, pevski in dramski odsek ter kot preglednike računov, nadalje knjižničar, odgovorne za garderobo in tehnično napravo.

Kot predzadnjo točko dnevnega reda je bilo mnogo članov imenovanih kot častni člani, ki so pripomogli veliko k temu, da je naše društvo doseglo veliko pomembnih ciljev in uspehov.

To so: Anton Brglez iz Cirkovc, Andrej Fekonja iz Ptuja, Ivan Rav iz Ljubljane, Branko Senica iz Maribora, Ana Hutter, prof. Jožko Hutter, Janez Hutter, Rajmund Greiner st. in Karl Pikalo, vsi iz Globasnice ter Štefan Kordeš st. iz Male vasi.

Kot zaključek je zapel moški zbor „F. L. Lesičjak", ki ga vodi Janez Petjak, nekaj domačih pesmi.

Pogovor o zakonskem osnutku

(Nadaljevanje s 1. strani)

konski osnutek ne namerava pospeševati manjšine, marveč bistveno poslabša dosedanje stanje, ker se v bistvu bavi s prepovedmi uporabe slovenščine pri uradih in sodiščih ter omejuje uporabo domačega slovenskega jezika. Prav tako zakonski predlog uvaja pojem precejšnjega števila pripadnikov manjšine ter procentne klavzule 25%, s čimer se predstavniki osrednjih organizacij koroških Slovencev v nobenem primeru niso mogli strinjati.

Pogovori na Dunaju so potekali v zelo hladni atmosferi, ker so imeli uradniki nalog, da še isti dan dokončajo predmetni osnutek; slovenski predstavniki pa so bili mnenja, da rabijo očitno Slovence le za alibi-razgovore ter da je bolje dokončati pogovore šele v dveh letih, tedaj pa izdelati zakon, s katerim more soglašati tudi prizadeta manjšina. Končno je vladna stran pristala — prej so na njihovo željo prekinili sejo za 15 minut — da se nadaljujejo pogajanja 27. aprila t. l., ko bo govora o tistem območju, kjer naj bi veljala zakonska določila. Nato pa bo menda slovenska narodna skupnost še dobila možnost, da natančno zavzame stališče do zakonskega osnutka. Toda dosedanja praksa je na žalost vedno le pokazala, da se zakoni nikdar niso spremenili v prid manjšini.

Kärntner Abwehrkampf 1976 (profil — Cartoon)

WALDSTEIN, INZKO NA DUNAJU

Na Dunaju sta zastopnika koordinacijskega odbora krško-celovške škofije dr. Valentin Inzko in dr. Ernst Waldstein isti dan, ko so se zastopniki osrednjih organizacij pogajali z vlado, predložila svoje predstave k složnemu sožitju. Dr. Inzko je dejal, da z legalnimi sredstvi odklanja preštevanje.

VEITER SE BOJI PONOVNEGA POHODA NA DVOJEZIČNE NAPISE

V dunajski Die Furche je prof. dr. Veiter izrazil bojazen, da bo prišlo do ponovnega pohoda na dvojezične napise. Tako je gosposvetski župnik Mucher izjavil v intervjuju z nemškim nacionalnim časopisom „Deutscher Anzeiger", da dvomi, če bodo napisi obstali.

MLADJE 21 IZŠLO

Te dni je izšla številka 21 revije mladje. Avtorji so Janko Messner, Olga Vouk, Florjan Lipuš, Janko Pörtsch, Jani Oswald, Harald Irnberger, Gustav Januš, France Serajnik, Anton Gallob, Anica Koncilja. Slike je prispevala Iska Rano.

„SKRIVNOSTNA ZAROKA" — „V POSREDOVALNICI"

Igrajo: dekleta gospodinjske šole v Št. Rupertu
Prireditelj: SPD Radiše
Kraj: Radiše, dvorana pri cerkvi
Čas: nedelja, 28. 3., ob 14.30

„GORENJSKI SLAVČEK"

Operna predstava v mestnem gledališču v Celovcu
Gostuje: ansambel Opere SNG Ljubljana
Prireditelj: SPZ
Čas: nedelja, 25. 4., ob 15. uri

KRIVOPRISEŽNIK

drama
Nastopajo igralci SPD Danica
Prireditelj: SPD Danica
Kraj: farna dvorana v Št. Lipšu
Čas: nedelja, 28. 3., ob 9.30 (po maši)

Prireditelj: SPD Srce
Kraj: kulturni dom Dobrla vas
Čas: nedelja, 28. 3., ob 14.30

Prireditelj: SPD Zarja
Kraj: farna dvorana Železna Kapla
Čas: nedelja, 28. 3., ob 19.30

PEVSKI KONCERT

Nastopata: Slovenjgraški oktet in instrumentalni ansambel Drava
Prireditelj: Pevsko društvo Jakob Petelin-Gallus
Kraj: Dom glasbe v Celovcu, srednja dvorana
Čas: četrtek, 8. 4., ob 19.30

DOM V TINJAH PRIREJA:

Od petka, 26. do nedelje, 28 III.; 18.00 do 13.00

DUHOVNE VAJE ZA FANTE

od 18. leta naprej
Voditelj: župnik Leopold Kassl

ROMANJE V LURD

Od sobote, 8. maja 1976 do sobote, 15. maja 1976
Cena: šil. 2980.—
Prijave sprejema:
Dušnopastirski urad, Viktringer Ring 26, 9020 Celovec, do 10. aprila 1976.